

Innholdsfortegnelse – Table of contents
ARLIS/Norden Info 2002:2/3

Innhold

København rundt – ARLIS/Nordens årsmøte og konferanse / <i>Sidsel Moum og Liv Lundeby</i>	4
Referat fra Årsmøtet i ARLIS/Norden.....	7
Workshops: Kunstbiblioteket og moderinstitutionen:	
Kunstbiblioteket i uddannelsesinstitutionen	11
Kunstbiblioteket på museet	23
Kunstbiblioteket i universalbiblioteket	34
Tre digitale projekter i dansk kunstbibliotekvæsen	
ARKADE / <i>René Steffensen</i>	39
BDK, Bibliografi over Dansk Kunst / <i>Elisabeth Kofod-Hansen</i>	39
The National Image Base / <i>Julie Fryd Johansen</i>	39
Referat fra ARLIS/Nordens styremøter mai/juni 2002	40
United we stand... divided we fail / <i>Deborah Shorley</i>	45
Webbplatsen 'Forskning.se' / <i>Maud Roberts</i>	45

Dette nummeret er redigert av Eva Eide og Birgit Jordan
This issue is edited by Eva Eide and Birgit Jordan

Dette nummeret inneholder hovedsakelig artikler og innlegg med anknytning til
ARLIS/Norden årsmøte og konferanse i København, 30. mai- 1. juni 2002.
This issue consists mainly of articles and papers connected to the ARLIS/Norden Annual
Meeting and Conference in Copenhagen, May 30-June 1, 2002.

København rundt - ARLIS-Nordens årsmøte og konferanse 2002

Sidsel Moum og Liv Lundebj, Arkitektthøgskolen i Oslo

Det var med glede og store forventninger vi tok av sted til årets ARLIS-Norden møte i København. Temaet for konferansen i år var ”Kunstbibliotekerne og institutionerne – Institutionerne og kunstbibliotekerne”.

Etter et slitsomt år med flytting av skolen vår og alle de praktiske utfordringene i forbindelse med flytteprosessen, så vi fram til noen dager med faglig inspirasjon og sosialt samvær med våre kunstbibliotekar-kolleger fra hele Norden. Og, som alltid, inspirasjon, nye ideer og friskt pågangsmot var hva vi fikk med oss tilbake til arbeidshverdagen.

Vi vil rette en stor takk til alle våre kolleger i København som ga oss alle disse innholdsrike dagene.

Torsdag 30. mai

Årsmøtet, som fylte en stor del av denne dagen, ble holdt i det nye tilbygget til Statens Museum for Kunst. Etter selve årsmøtet, holdt Deborah Shorley, leder av Sussex University Library, et foredrag relatert til temaet for konferansen med tittelen ”The art library in the mother institution: challenges and possibilities . Co-operation across professional, institutional and national borders.”

Før vi vandret over til Det danske Kunstindustrimuseum, var det tid til å kikke på museets samlinger og bibliotek. På Kunstindustrimuseet ble det servert forfriskninger og vi kunne beskue noen av skattene biblioteket er i besittelse av, bl. annet noen fantastiske bokskap som er godt egnet til å ta vare på verdifullt gammelt materiale.

Fredag 31. mai

Det første stedet vi besøkte denne dagen, var Arkitektskolen på Holmen, hvor skolens rektor Sven Felding ønsket velkommen i det lyse og innbydende bibliotekslokalet. Formiddagen gikk så med til workshops, hvor vi i grupper diskuterte og delte erfaringer omkring våre bibliotekers forhold til moderinstitusjonene. Lunchen ble servert i biblioteket, vi flokket oss rundt et delikat koldtbord og spiste med stor appetitt mens praten gikk ivrig.

En båttur førte oss så fra Holmen til Det kongelige bibliotek. Etter en hilsen fra direktør Erland Kolding Nielsen, fikk vi en presentasjon av tre digitale prosjekter: Arkade som er en fagportal for arkitektur, kunst og design, ble presentert av René Steffensen, Elisabeth Kofod-Hansen fortalte om Bibliografi over Dansk Kunst og Julie Fryd Johansen om Den kongelige Biblioteksbilledatabase.

Kveldens aktiviteter ble innledet med et besøk i Ny Carlsberg Glyptotek. Her fikk vi et innblikk i museets historie ved museumsinspektør Mette Moltesen og deretter kunne vi velge mellom tre omvisninger; en med fokus på museets arkitektur og interiør, en i Antiksamlingen og en om dansk og fransk skulptur i det 19. århundre.

Etter en lang og innholdsrik dag var det godt å sette seg i bussen som skulle frakte oss til festmiddagen. Ut av København sentrum bar det, men ikke langt, kun til Carlsberg bryggeri hvor maten ble servert i Carlsberg æresbolig. Den gamle boligen, i dansk senklassisistisk stil fra 1853, og som tilhører Carlsberg Akademi, ligger i en vakker hage midt blant bryggeritårn og produksjonsbygninger. Fra 1914 til 1995 var den bebodd av en rekke vitenskapsmenn, blant annet Niels Bohr. Vi fikk sitte i den vakre doriske søylehallen med hvelvet glasstak, kalt

”Pompeji”, et av tilbyggene opprinnelig tenkt som en vinterhage. Og som seg hør og bør når man besøker et bryggeri, var det tid for ølsmaking, fra forrett til dessert kom ølflaskene på bordet. Middagen og selskapet ble avsluttet med kaffe og konjakk for den som ønsket det, og noen ivrige nattevandrere fikk også med seg Elefanttårnet som opptakt til lørdagens arkitekturvandring.

Lørdag 1. juni

Lørdagens program var i sin helhet av faglig/sosial karakter. Vi møttes tidlig i Nyhavn for å ta vannbuss til våre respektive utgangspunkter for arkitekturvandringen. Forsamlingen var delt inn i 2 ”hold”, og vårt vertskap organiserte oss effektivt med hjelp av gul- og rødfarvede paraplyer. En gruppe startet fra Holmen med vandring i Christiania, den andre startet fra Knippelsbro med vandring i Christianshavn.

Nan Dahlkild var vår guide gjennom Christianshavn, og han serverte oss en passende dose ny og gammel arkitektur, fra Henning Larsens Unibank som dominerer havnefronten vis-a-vis Den Sorte Diamant, til Vor Frelzers Kirke hvor elefantene som flankerer inngangen, er atskillig mindre realistiske enn de Carlsbergske bryggerielefantene. En liten perle er gårdhaven bak Strandgade 28, et mini-renessanseanlegg.

Lunsjen ble inntatt samlet av begge ”hold” på båten Kontiki i sterk blåst, og mange bevæpnet seg med ullpledd! Deretter guidet Andreas Trier Mørch oss gjennom Fristaden Christiania. For noen av oss var dette gjensyn med 70-tallet. Utvikling fra eksperiment-by til et mer ”veletablert anarki”, med rekkehushaver, villaer med strandtomt og blomsterpotter, var tydelig.

Formiddagen ble avsluttet med kanaltur, sponset av Erasmus Bookseller. Været forbedret seg, vinden løyet og sola skinte slik at vi riktig kunne nyte Københavns kanaler og broer, hvitvin og snacks. Tilbake i Nyhavn var det yrende folkelivet ekstra yrende p.g.a dansk fotballseier. Og så ble hele programmet avsluttet med mottagelse i Kunstakademiets ærverdige Kuppelsal hvor vertskapet riktig hadde disket opp med fristelser i fast og flytende form, og litt åndelig for de som orket det.

Referat fra årsmøde i ARLIS/Norden 2002

Årsmøde i ARLIS/Norden 2002

Afholdt i Statens Museum for Kunst i København, torsdag den 30. maj 2002, kl. 10-14.30

1.

Valg af mødeleder, referent, bisidder til referent, 2 referatgodkendere (fungerer samtidig som stemmetællere)

Mødeleder: Ulla-Britt Ban Wieslander (S); referent: Steen Søndergaard (DK); bisidder: Inara Klausen (DK); Referatgodkendere: Satu Lindberg (FIN); Lena Biörnstad (S).

2.

Optælling af stemmeberettigede

58

3.

Godkendelse af indkaldelse

Godkendt

4.

Godkendelse af dagsorden

Godkendt

5.

Virksomhedsberetning

Formanden Turid Aakhus (N) orienterede. Stigning i medlemstal, i alt 164 medlemmer mod 159 i 2001. Bestyrelsen har afholdt 4 møder. Der er udkommet 3 numre af ARLIS-Info. Den finske gruppe har udarbejdet en manual i afholdelse af foreningens årlige seminarer.

Vägviserprojektet er nedlagt, da gruppen fandt, at mange af oplysningerne allerede findes på de nationale hjemmesider. Artists' Books-projektet bliver videreført.

Tidsskriftet ARLIS-Info er blevet forbedret i kvalitet – både fysisk og indholdsmæssigt og nu også lagt på nettet.

Eila Rämö har repræsenteret foreningen i IFLA Section af Art Libraries Standing Committee og deltog i IFLA-konferencen i Boston.

Bogen *Arkitektur og Bibliotek* ved redaktør Magdalena Gram (S) er nu udkommet.

Virksomhedsberetningen blev godkendt.

6.

Regnskab 2001

Regnskab 2001 blev godkendt, overskud SEK 51.473,23

7.

Revisorernes beretning

Revisorerne i ARLIS/Norden Sanne Scharff (DK) og Ulla Lund Petersen (DK) fandt regnskabet tilfredsstillende. Godkendt af mødet.

8.

Fastsættelse af ansvarsfrihed for bestyrelsen

Mødet gav bestyrelsen ansvarsfrihed.

9.

Fastsættelse af medlemsafgift

Bestyrelsen foreslog uændret kontingentniveau:

Institutioner: SEK 600

Personlig medlem: SEK 170

Studerende m.v.: SEK 100

Godkendt af mødet.

10.

Budget 2003

Det blev vedtaget således at udgifterne forhøjes med SEK 20.000, SEK 10.000 til WEB-arbejde (hjemmesiden) og SEK 10.000 til ekstra rejsestøtte til Island 2003.

Enkelte deltagere bemærkede den store opsparede kapital SEK 156.000 og på den baggrund valgte mødet netop at afsætte ekstra SEK 20.000 til udvidede aktiviteter.

Der er i budget 2003 således udgifter for SEK 119.000 og indtægter for SEK 93.600.

Underskud for år 2003 er i budget SEK 25.400 som findes i ARLIS/Nordens grundkapital på SEK 156.000.

11.

Handlingsplan 2002/2003

Udgive ARLIS-Info 4 gange per år.

Fortsætte kvalitetssikringen af tidsskriftet.

Fortsætte arbejdet med Artists' books

Styrke hjemmesiden

Gendanne den gamle WEB-gruppe eller sammensætte en ny, nye opgaver

Få flere medlemmer

Deltage i internationalt samarbejde

Godkendt af mødet.

12.

Diskussion om møde/seminar i ARLIS/Nordens regi, interval, afholdelse hvert år eller hvert andet, og om mødet skal afholdes i eller uden for Norden

På sidste årsmøde blev en arbejdsgruppe nedsat om spørgsmålet om hyppigheden af årsmøde/seminar hvert år eller hvert andet år og i eller uden for Norden. Arbejdsgruppen havde følgende medlemmer:

Ólof Benediktsson (IS); Svein Engelstad (N); Kari Vähäpassi (FIN); Patrick Kragelund (DK);

Elisabeth Kihlén (S).

Gruppen foreslår at der afholdes møde hvert år, men det bør om muligt lægges i forbindelse med anden nordisk (evt. europæisk) begivenhed/konference. At søge fortsat at opretholde det høje professionelle niveau.

Dette betød at §4 i vedtægterne måtte skrives om for at man kunne imødekomme gruppens forslag. Der blev afholdt afstemning af følgende ordlyd i §4:

Föreningens verksamhet skall löpa per kalenderår. Ordinarie årsmöte skall hållas i de olika nordiska länderna i tur och ordning, eller på annan plats som årsmötet finner lämplig efter förslag från styrelsen.

58 stemte for, 0 stemte imod.

Forslag vedtaget, §4 i vedtægterne er nu ændret til ovennævnte ordlyd, her vist i kursiv.

13.

Island 2003

Island afholder årsmøde og seminar i Akureyri 12. -14. juni 2003. Der flyves fra Reykjavík til Akureyri og udflugten sidste dag bliver bustur tilbage til Reykjavík igen.

Tema bliver brugerundervisning.

14.

Indkomne forslag

Ingen.

15.

Valg

Valgkomitéens forslag blev fremlagt af Antoinette Ramsay Herthelius (S):

Danmark

Bestyrelsesmedlem: Kaarina Liljanto (2001-2003)

Suppleant: Lisbeth R. Karlsson (2001-2003)

Valgbereder: Tina K. Andersen (2001-2003)

Finland

Bestyrelsesmedlem: Kari Vähäpassi (2001-2003)

Suppleant: Eila Rämö (2001-2003)

Valgbereder: Irmeli Isomäki (2001-2003)

Island

Bestyrelsesmedlem: Gunhildur Björnsdóttir (2001-2003)

Suppleant: Ólof Benediktsdóttir (2001-2003)

Valgbereder: Groá Finnsdóttir (2001-2003)

Norge

Bestyrelsesmedlem: Eva Christine Eide (2002-2004) **Nyvalgt**

Suppleant: Birgit Jordan (2002-2004) **Nyvalgt**

Valgbereder: Frid Welde (2002-2004)

Sverige

Bestyrelsesmedlem: Elisabeth Kihlén (2002-2004) **Genvalgt**

Suppleant: Margitta Kylberg (2002-2004) **Nyvalgt**

Valgbereder: Antoinette Ramsay Herthelius (2001-2004)

Revisorere (vælges for ét år)

Ulla Lund Petersen (DK) og Sanne Scharff (DK), begge **genvalgt**.

Herefter takkede Turid Aakhus for et godt årsmøde.

Steen Søndergaard
Referent

Inara Klausen
Bisidder for referent

Satu Lindberg
Referatgodkender

Lena Biörnstad
referatgodkender

Steen Søndergaard, København den 3. juli 2002

Workshop 1: Kunstbiblioteket i uddannelsesinstitutionen (Gruppe A)

Innleder: Arndís Árnadóttir

Opponent: Satu Lindberg

Ordstyrer: Elisabeth Kihlén

Referent: Ann-Katrin Perselli

Digital visions and enduring values in Nordic academic art libraries

Arndís S. Árnadóttir, Library of Icelandic Academy of the Arts

1. Introduction

At the beginning of the 21st century, most (if not all) of the Nordic academic art libraries still retain the name of “Library” (Bibliotek – Bókasafn) along with the name of their parent institution. Pardon me if I am wrong, but we do not come across ‘art information centers’ – ‘learning art resources centers’, ‘digital art library’, but still most of us are striving towards that.

There are less than forty academic art libraries in the five Nordic countries. Most of them can be defined as “ a small academic art library” in an international context when we take the size of the student body, faculty and the library collection into account. It can be stated that these institutions, the art academies, colleges of crafts and design, schools of architecture or departments of art history within the universities have been instrumental in educating the visual artists, designers, architects and art historians in the Nordic countries ever since the eighteenth century. Truly Nordic architecture, art and design, now internationally recognized for fine craftsmanship, innovative design and provocative fine arts, are therefore indebted to the art academies in these five countries. Their libraries have traditionally supported this mission.

The purpose of this short presentation is to attempt to initiate discussion among the Nordic academic art librarians on the major challenges and opportunities facing us in our efforts towards making the academic art library an excellent “modern art information center” that continues to support academic excellence in the fine arts and design in the digital age.

My limited time only permits touching on the surface of the multitude of our present challenges. We all battle for funds within the universities and fear the loss of well trained staff, even at times facing our profession being obsolete. We feel that our customers turn to the search engines instead of asking the librarians. Throughout this conflict, however, our professional pride and ideologies need to be our guiding light, our enduring values and our power. – one of our strengths.

Funding of course is always a major issue, - but here I have chosen to focus on only two issues that I personally feel important in establishing accord with your institution in the digital age and of importance in relevance to the visionary art library, notwithstanding funds.

-The first concerns relationships – the relationship between the institution the library – the customers. To have a clearly defined role and placement of the library within the organization of the institution can indeed be instrumental in supporting the educational mission as well as how well we understand and adapt our services to the needs of our patrons (customers).

-Secondly the debate needs to focus on how we are to develop the electronic art library within the educational institution

There are multitudes of other issues facing us today in the academic art libraries– some of them I throw into the forum at the end of this presentation – for you to choose or contemplate on.

But mainly we need to examine in context to our strengths, weaknesses, opportunities and threats (SWOT), **what are our customers' expectations in the digital age** – (so we will be more popular than the search engines) **and how can we make our services indispensable for the institution** - (so we will not lose our jobs)?

2. The challenges of supporting and serving. What do they need?

2.1 Supporting the mission

Our primary challenge is to support teaching and research at the parent institution. Therefore we will have to understand and adjust to the changing role of our libraries in the current learning and research environment and reappraise our collections.

It still revolves around the enduring values of the triumvirate: *the library collections – the institution – the users*

-The library collections. We need to measure and reevaluate how our current collection serves our users and the mission of the institution. The library collections can both be our strength and our weaknesses. We need to think of what is 'actual' material and what is irrelevant and should go into storage or to be weeded. Today the academic art library is not only books and journals, its so much more.

There are methods on how to measure adequacy of our collections– Performance Studies – as well as on how our customers use the libraries – library usage studies. Could the Nordic academic art libraries benefit from such studies?

-The institution. In order to best serve the mission of the institution, the library must be fully involved in the academic process at all levels. This means that the role of the library in the managerial structure of the institution is of importance and the placement of the library in the organizational chart of the institution makes a difference.

Administratively the library needs to report directly to the Head of Institution – on the same level as the academic faculties. The Head of Library needs to be part of the operational management team (middle management) of the institution. This is important in order to form an equal partnership with academic staff . The professional library staff needs to become involved in the academic planning process and vice versa. We need to find ways to keep upper management (our boss) and the faculty informed and involved.

Most of us have a library advisory board that can be utilized towards involving the academic

staff in various policy making tasks and acquisition selection processes. Are there other more effective ways to that end that we should discuss?

2.2 *Serving the customers*

The users have now become our “clients”, “customers” or “patrons” in the customer oriented library - a general trend that was indeed predicted a decade ago (Line, 1990). But “In order to serve our customers, they must be understood” (Line, 1990). This statement is just as valid today, only adding “in the digital age”. We need to understand our customers’ information needs in the digital age. The academic art libraries have two major users’ groups: the academic staff and the students of art, architecture and design.

-ACADEMIC STAFF Many of us, yesterday’s students, have now become the faculty, and let’s not forget that soon faculty will be of the @-generation. We must be able to adjust to these changes at all times. We need to know what their information needs are in reference to new educational theories and methods of instruction in the arts, and be aware of development and support of new courses, including distance learning and research.

Are we, for instance, prepared for such a development, either as individual libraries or collaboratively, to support a vast number of distance learning students in the arts? Or is the distance learning trend not as likely to happen in the art academies as in other academic institutions?

-ART STUDENTS – The art student is a compulsive browser, and his information seeking habits have changed from browsing the library collections for inspiration (Pacey, 1985) to the @-generation’s habits of browsing the ‘surface Web’!

A recent survey conducted by *netLibrary* indicates that American college students have for example stopped going to the library . They now want 24-hour access to digital library collections and services. 82% owned a computer and all of them use the Internet. Worse still for our profession: 93% claimed finding information online makes more sense than going to the library. 83% maintained they were frequently unable to get the materials they needed from the library because it is either too late or too early to go to the library. Now one jokingly refrains to “ask the search engine” instead of “ask the art librarian”.

Is this trend also happening in the art college libraries in the Nordic countries? Would the views of Nordic art students for instance be comparable with the *netLibrary* study? Is this an actual threat to our academic art libraries and to our profession?

I would welcome user’s studies in Nordic academic art libraries. That would be of help in assessing our current customer’s needs, both the academic staff and the students. We need to know their information seeking behaviour and their level of information literacy.

2.3 *Art information literacy*

It is a fact that our role has changed and we have now also become teachers. But our experience tells us that library instruction courses are not the most popular ones, so we have to be prepared to devote a whole lot of time in reeducating ourselves: designing courses, web pages and interactive instructional methods that will be of interest and use to our clients. Once again we will have to think of our “image” and how to market our products and services such as teaching information skills. This is our challenge and a debate is needed on the most efficient methodologies. It is not a question of whether, but rather how, information skills courses should be developed:

1. Within the institution: by engaging other academic staff ?
2. Or collaboratively?

With other academic libraries?

With art libraries groups ?
nationwide / regionally i.e within ARLIS/Norden

3. The challenge of the electronic academic art library

“The new academic library” was the main issue more than a decade ago (Line, 1990): emphasising that librarians had become “managers of information” and forecasting the “virtual library”, including electronic information sources, distance learning and research via the electronic library.

Now we are in the midst of the age of “The electronic library” and have to face, in my opinion, the second most important challenge: that of creating and managing the “hybrid” academic art library. Today most research libraries are more or less “hybrid” libraries (SKH, 2001). This is also applicable to the academic art libraries.

What are the possibilities facing the Nordic academic art libraries in this context?

How can we seize the momentum and become modern?

We will have to take advantage of the **opportunities**, the digital visions, but also focus on our **strengths**, our collections, our expertise and our changing role as information managers, technicians, web editors and teachers. This we must do despite of perhaps our greatest challenge: lack of funds, more complicated tasks within the libraries, lack of understanding continuing education and training for library staff – and perhaps the **weakness** of “our image”.

3.1 *The challenges*

Access to electronic art information and digital resources has been a challenge to us all in the past years, and for most of us we have joined collaborative consortia projects: either nationwide, like in Iceland, where one library system will be implemented for all libraries, and a nationwide consortia for access to electronic journals and databases is on a trial run (2000-2002), or within the special libraries groups, such as NVBF and hopefully ARLIS. Access to electronic information is expensive and takes up a good deal of our funds. Therefore collaboration is a necessity and it helps to understand the diplomacy and intricacies of bargaining for the lowest price. User statistics are helpful means in that process and the smallness of our libraries becomes an asset. Theoretically, the Nordic countries could form a regional consortia in negotiating contracts with suppliers of electronic journals and databases (SKH, 2001). The Nordic electronic research libraries projects like DEF (Danmarks Elektroniske Forskningsbibliotek) and FinELib are interesting initiatives that were based on extensive users’ studies. (SKH, 2001).

Art information is now being marketed like any business enterprise and we need to pay for some of it for our customers to use free. Can we charge our customers for information services at the same time as we are faced losing them?

How shall we go about transferring the art reference desk into cyberspace: our users’ home computers?

How shall we manage the internal expertise and knowledge inherent in the institution and make it accessible in the Electronic Library?

We could create digitization projects within the library, aiming at opening up a variety of catalogues, subject files, subject bibliographies and endless visual resources that are now “hidden” in our collections. And by ascribing to the methods of knowledge management, we need to document electronically the expertise of the staff, thus preserving the inside knowledge for the benefit of the institution as well as transmitting knowledge to the future.

The ‘new academic art library’ and the ‘electronic academic art library’ have changed the art librarian’s role – to being art information managers, experts in web-based information

technology, technical counselors and advisors, as well as academic staff. We need not fear that our profession will become obsolete if we take advantage of these opportunities. Should we change our job titles accordingly?

4. Concluding remarks

Throughout the metamorphosis of change: the academic art librarian realizes that he continues to use his expertise, his professional library training and the enduring wonderful values of what the art library itself contains: our art library power.

Our commitments to excellency in service, skills at organizing and management, life-long learning accessibility for all and cooperation are our enduring values: our **strengths** that we also could make our **possibilities**. As art information managers, web editors, technical services consultants, art information literacy teachers we still have the power of our expert knowledge of our various library collections: an art library power that will serve the mission of the institution well and ensure that the library will not be forgotten.

Additional issues:

In running an academic art library are we academics or administrators?

The greatest proportion of library expenditure goes on staff :

Is library staff luxury or necessity?

Is the library itself a luxury or necessity?

Should collection development focus on the “access model” or the “ownership model”?

Resources for this presentation:

De Gennaro, Richard (1997) “Foreword”. *Gateways to knowledge: the role of academic libraries in teaching, learning and research*. Cambridge: MIT Press.

Halverson, A.L., Volker, J. (2001) “The integration of computer services with academic arts libraries”. *Art Libraries Journal*, Vol. 26 (3), p. 8-13

Gorman, Michael (1999). “New libraries, enduring values”. *Art Documentation*, Vol. 18 (2), p. 6-9

Heery, M.; Morgan, S. (1996). *Practical strategies for the modern academic library*. London: Aslib

Line, Maurice D., ed. (1990). *Academic library management*. London: LA

Lombardi, John V. (2000). “Academic Libraries in a Digital Age”. *D-Lib Magazine*, Vol. 6(10), October, 10 p.
<http://www.dlib.org/dlib/october00/lombardi/10lombardi.html>

Love-Rodgers, Christine (2001). “Electronic resources for the arts”. *Art Libraries Journal*, Vol. 26 (3), p. 4-7

Pacey, Philip (1985). “Art library power”. *A reader in art librarianship*. München.:K.G.Saur, p.11-17

Sigrún Klara Hannesdóttir (2001). “Rafrent rannsóknarbókasafn” [The electronic research library]. *Bókasafnið*, Vol. 25, p. 24-30

Stahl, Joan (2001). “Online, virtual, e-mail, digital, real time: the next generation of reference services”. *Art Documentation*, Vol 20 (1), p. 26-30

Troll, Denise (2001). Draft. “How and why libraries are changing”. <http://www.diglib.org/usa/whitepaperpv.htm>

Referat av diskussionen:

Ann-Katrin Perselli, Linköpings universitet

Arndís Árnadóttir höll ett inspirerande och angeläget anförande om elektronikens intåg på konstbiblioteket och den förändring som det medför både för bibliotekets service och dess personal.

Efter Arndís inledande föredrag var diskussionen het. Jag ska här återge några av de frågor som vi diskuterade i workshopen: Användarstudier, brukarundervisningens form, deltagande i planering av institutionernas undervisning, kontaktstrategier, elektroniska medier, och vår förändrade bibliotekarieroll.

Användarstudier:

Vi inledde med att diskutera brukarnas informations av information och hur biblioteket kan använda olika typer av brukarstudier för att analysera brukarnas behov. Undersökningarna kan användas som instrument av biblioteken vid utveckling av brukarundervisning och annan biblioteksverksamhet. För att bl.a. få en objektiv belysning av brukarnas behov ansåg vi att undersökningarna helst bör göras av professionella utredare, men även undersökningar i form av examensarbete av bibliotekariestudenter föreslogs.

Brukarundervisningens form:

Alla deltagarna betonade vikten av att brukarundervisningen görs attraktiv och konkret för studenterna. Biblioteket är en viktig pedagogisk resurs som borde användas mer i ämnesundervisningen. Därför ansåg vi att brukarundervisningen bör vara integrerad med ämnesundervisningen och också bör löpa som en röd tråd genom studenternas utbildning. I stället för brukarundervisning vid ett enstaka tillfälle bör den återkomma under flera terminer för att studenterna ska kunna få fördjupade kunskaper i informationssökning och konkret nytta av den i sitt livslånga lärande.

Deltagande i planering av institutionernas undervisning:

För att kunna åstadkomma en ämnesintegrerad brukarundervisning bör bibliotekarierna delta i planeringen av ämnesundervisningen. Planering tillsammans med lärarna är nödvändig för att på rätt sätt kunna sätta brukarundervisningen i ett meningsfullt sammanhang för studenterna. Flera av deltagarna upplevde att det var svårt att få delta i planering av undervisningen vid institutionerna vilket ibland kan hänga samman med att biblioteket ofta är en egen organisation vid lärosätet. Dessutom saknas det många gånger kännedom om vilka möjligheter och resurser som biblioteken erbjuder hos lärosätets lärare och personal vid de övriga institutionerna. Därför behöver vi tydliggöra för bibliotekens respektive lärosäten att biblioteken är en del av den lärande miljön för studenterna. Vi diskuterade om bibliotekets pedagogiska funktion kanske bättre betonas i ett större sammanhang, t.ex. om biblioteket ingick i ett *Learning Resource Center* eller varför inte ett namnbyte till *Sektionen för Lärandemiljö*.

Kontaktstrategier:

Olika synliggörande strategier som vi diskuterade var bland annat uppsökande verksamhet och skapande av mötesplatser. Några förslag som kom upp var: att söka upp lärare och kursplanerare på deras arbetsrum eller under lunch- och fikapauser, bjuda in till presentation av nyheter och utställningar på biblioteket. Andra förslag var att göra små pilotprojekt som visar på vilka samarbetsmöjligheter som finns mellan biblioteket och lärarna. Vi bibliotekarier måste skapa möten som lockar till diskussion och deltagande i bibliotekets verksamhet.

Ett annat sätt att synliggöra biblioteken och bibliotekarierna för sina respektive lärosäten är att bedriva forskning och utredningar av olika typer vid biblioteken. Även brukarstudier skulle också kunna publiceras – de visar på vårt kontinuerliga kvalitetsarbete med bibliotekens verksamhet och den service vi erbjuder våra brukare.

Vår förändrade bibliotekarieroll:

Bibliotekarierollen förändras i takt med teknikens utveckling. Bibliotekens och uppgifter har utökats från en introvert funktion med betoning på bevaring och förvaring till en mer utåtriktad uppgift — att pedagogiskt förmedla hur information är organiserad och hur man finner den information som man behöver i sina studier. En av workshopens lärardeltagare underströk bibliotekariernas betydelse i studenternas utbildning. Denne lärare menade att bibliotekariernas styrka är deras kunskap om var information finns och deras förmåga att göra den tillgänglig.

Elektroniska medier:

Några danska deltagare framförde att den vanliga uppfattningen bland studenterna numera är att all information finns elektroniskt, men tyvärr är konstområdet eftersatt och de upplevde det svårt att tillgodose studenternas behov via de elektroniska medierna. De elektroniska tidskrifterna är få inom ämnesområdet och dessutom saknar de ofta de tryckta utgåvornas illustrationer. Detta ansåg vi som en stor nackdel hos e-medierna eftersom studenterna på konstutbildningsbibliotek oftast söker illustrationer och specifika konstverk, till skillnad från andra studenter inom andra ämnesområden som söker teoretisk, mestadels skriftlig, information.

English summary: The workshop discussed the importance of adequate user education for students. The user education has to be integrated into the subject education, and has to run all through the entire education to make sense and meaning to the students. To bring the user education to the right level, librarians need to know the needs of the students. Libraries can secure this by using user studies done by professional investigators and by co-operating and planning the lessons together with the teachers. We also have to make the rest of the seat of learning aware of all the possibilities and resources the library can offer. Some strategies we suggested, were to seek up the teachers in their offices, and another one was to create places and occasions for meetings, which could encourage discussion and participation in the library activities. The workshop also discussed our changing professional role: From that of keeping and preserving information, to out-turned activities. Today we work in an educational way when we teach how information is organized and information literacy to the students. Some of us at the workshop were disappointed with the electronic magazines. As compared to other students, the students in art education more often seek images as information. The electronic magazines leave out the images which, in many ways, is a big problem to all art libraries.

Workshop 1: Kunstbiblioteket i uddannelsesinstitutionen (Gruppe B)

Innleder: Eila Rämö

Opponent: Tina Korning Andersen

Ordstyrer: Torill Weigaard

Referent: Lise Marie Kofod

Konstbiblioteket i undervisningsinstitutionen : fallet Finland och några tankar om samarbete

Eila Rämö, Konstindustriella högskolan, Helsingfors

Organisatoriskt sett kan ett konstabibliotek på undervisningssektorn vara ett bibliotek vid ett konstuniversitet (t.ex. Konstindustriella högskolans bibliotek), ett fakultetsbibliotek (t.ex. konstabiblioteket vid Lapplands universitet), en del av ett fakultetsbibliotek (t.ex. Konsthistoriska biblioteket vid Institutionen för konsthistorisk forskning vid Helsingfors universitet) eller en enhet vid en yrkeshögskola (t.ex. Yrkeshögskolan i Lahtis, Designinstitutet, Kannaksenkatu informationscentral).

Uppgiften med ett sådant bibliotek är först och främst att stödja undervisningen och forskningen samt även den konstnärliga verksamheten inom moderinstitutionen. Biblioteket bör kunna svara på alla de förändringar som äger rum inom moderinstitutionen: de kan vara organisatoriska eller en ny utbildningslinje, en sammanslagning av gamla linjer eller en ökning av antalet studerande eller en ny undervisningsmetod (t.ex. nätundervisning). Eller biblioteket bör kunna svara på förändringar som gäller en ny finansieringsmodell, vare sig finansören är undervisningsministeriet eller staden. Universitetsbiblioteken har redan länge varit tvungna att använda mycket tid till att fylla i olika projektstödansökningar för att kunna finansiera sitt utvecklingsarbete.

Inom vetenskaplig kommunikation har digital publicering fått en mycket viktig roll. Men samtidigt har tryckt material huvudsakligen kunnat behålla sin ställning. Till exempel i konsttidsskrifter, liksom i litteraturen, har den tryckta versionen stått sig beroende på det stora antalet illustrationer. När förvärvsanslagen skärs ner framhävs ännu mera vikten av förvärvssamarbete, såväl med olika enheter inom den egna institutionen som med andra bibliotek. Bibliotekens verksamhetsformer måste också förnyas och tjänster måste skapas, som kan integrera elektroniskt och tryckt materialutbud. Det elektroniska materialet köps inte, utan man måste skaffa nyttjanderätt till det, och sedan läggs materialet på nätet för att kunna användas av hela institutionen. Därför krävs det nya lösningar för materialets långvariga förvaring och användning. Som motvikt till den kraftiga centraliseringen av tidskriftsförlag har alldeles nya, icke-kommersiella publiceringskanaler blivit till. Universitetens egna publikationer, till exempel doktorsavhandlingar och andra lärdomsprov, utkommer allt oftare på nätet. Biblioteken är med om att söka och utveckla nya verksamhetssätt och att hjälpa forskare att dra nytta av dessa.

Undervisning och studier håller på förnyas. Vid universiteten blir studierna i allt högre grad forskningsinriktade. Samtidigt har bibliotekets roll som undervisningsenhet i motsvarande grad utvidgats – från att undervisa i hur man använder biblioteket har man gått över till att undervisa i informationssökning och -förvaltning samt informationsläskunnighet (Information Literacy Competency Standards for Higher Education: <http://www.ala.org/acrl/ilcomstan.html>), och målet är att denna undervisning skulle bli obligatorisk för alla studerande – och lärare!. Detta ska man nå genom att undervisningen som ges av biblioteket, tas med på undervisningsprogrammen. Tekniska innovationer möjliggör användning av nya typer av virtuella och interaktiva inlärningsmetoder, såsom undersökande inläring eller problemcentrerad inläring (problem-based and inquiry learning). Det år 2001 grundade Finlands virtuella universitet (<http://www.virtuaaliyliopisto.fi/index.php?language=sve>), utvidgar utbudet av kurser och ökar studenternas möjligheter att samla ihop studier från olika universitet.

Inom den närmaste framtiden är en viktig utmaning, även för undervisningssektorns konstabibliotek, att kunna svara på de utmaningar som en nätbaserad undervisning innebär,

genom att själva producera nätbaserade undervisningspaket om informationssökning och undervisa på nätet med hjälp av olika inlärningsprogram (WebCT, Blackboard, FLE etc.), samt genom att skaffa material (artiklar, bilder) för nätundervisning som ges på konstundervisningens olika områden vid moderinstitutionen. Med flexibla nätstudier växer även distansanvändningen av olika material och efterfrågan på nätbaserade tjänster ökar. Biblioteket borde även kunna erbjuda utrymmen och apparater för nätstuderande.

Till exempel har Konstindustriella högskolans enhet för det virtuella universitetet redan från början av sin verksamhet velat samarbeta med biblioteket och finansierat bibliotekets undervisningsprojekt, vilket också är det största av högskolans alla nätundervisningsprojekt. Det omfattar alla avdelningarna och de öppna sidorna vänder sig samtidigt till studerande och personaler vid andra läroanstalter samt till alla andra potentiella användare. Och kurshelheterna är: *Informationssökning inom den konstindustriella undervisningen* och senare på hösten 2002 en kurs i bildinformations sökning.

Bibliotekens kundkrets blir månsidigare och antalet användare ökar. Det växande antalet studerande, eleverna vid det öppna universitetet samt den sk. examensinriktade fortbildningen ökar på efterfrågan på tjänster som riktar sig till studerande. Också forskarskolor och utifrån finansierade forskningsprojekt använder sig ofta av bibliotekens tjänster, men är inte alltid med som betalare av dem.

För att bättre kunna svara på de nya utmaningarna måste biblioteken vara aktivare än förr att skapa nätverk. I framtiden kommer allt slags samarbete att bli viktigare: t.ex. samarbetet med olika enheter inom den egna institutionen, enheten för det virtuella universitetet, adb-enheten, studievägledningen samt med undervisningspersonalen, liksom samarbetet med andra konstbibliotek, universitetsbibliotek och övriga bibliotek. I Finland har universitetsbiblioteken tillsammans med nationalbiblioteket och depåbiblioteket genomfört många betydande gemensamma projekt rörande t.ex. anskaffning av adb-system och producering av databaser. Till Finlands nationella elektroniska bibliotek, FinELib (<http://www.lib.helsinki.fi/finelib/svenska/index.html>), hör också yrkeshögskolorna och de allmänna biblioteken. Förutom den riksomfattande verksamheten använder biblioteken sina åtskilliga disciplinvisa, lokala och regionala samt internationella nätverk. Konstindustriella högskolans bibliotek har t.ex. en gemensam samlingsdatabas Arsca (<http://arsca.csc.fi>) tillsammans med åtta andra bibliotek på konstområdet. Bibliotekscentret ARALIS (<http://www.uiah.fi/library/ajankohtaista/aralis.htm>) för sin del fogar samman fyra olika biblioteks tjänster. Ett av dessa bibliotek är Konstindustriella högskolans bibliotek.

Men det skulle ju vara möjligt, att t.ex. de finländska konstbiblioteken tillsammans kunde producera och driva förslagsvis en nätkurs i informationssökning på olika konstområden. Ett sådant samarbete kunde lika bra utövas över språkgränserna. I Finland, t.ex., skulle en sådan undervisning behövas på svenska och engelska. Skulle det kanske i Sverige finnas behov av motsvarande finskspråkig nätundervisning i informationssökning? På nordiskt plan kunde vi samarbeta t.ex. genom att bygga virtuella bibliotek eller förvärva elektroniskt material. Exempelvis behövs det i Finland sex institutioner innan man inom ramen för FinELib kan skaffa en gemensam licens för något material. På vissa konstsektorer (t.ex. konstindustri, filmkonst) är det verkligen svårt att hitta sex läroanstalter eller forskningsinstitutioner. Om vi strävade efter en nordisk licens, skulle vi få tillgång till materialet billigare än nu, oberoende av hur många institutioner från olika nordiska länder som skulle komma med i projektet, och detta skulle ju gagna våra moderinstitutioner.

I bibliotekariens/informatikerns arbete är det alltså undervisningen som betonas i större grad än tidigare. Den förutsätter pedagogiska kunskaper och förmåga till växelverkan, kännedom om undervisningsteknologi, och dessutom specialkunnande på något område, och därtill samarbetsförmåga. Centralt i biblioteksarbetet blir också färdigheten att kunna ge information. Hur ska vi gå till väga för att förvärva oss dessa mångsidiga kunskaper? Kommer denna situation i framtiden också synas bättre i personalrekryteringen?

I Finland arrangeras nu för andra gången en riksomfattande utbildning i hur man använder informations- och kommunikationsteknik i undervisningen (5 studieveckor) samt en kurs i utbildarutbildning (10 studieveckor). Undervisningen sker huvudsakligen via nätet, med hjälp av olika inlärningsprogram (<http://tievie oulu.fi/index.html>). I denna undervisning som kallas TieVie kan de vid universiteten anställda personer delta som har undervisningsuppdrag (bl.a. lektorer, forskare, docenter, professorer, informatiker) och som håller på med ett utvecklingsprojekt rörande nätbaserad undervisning – antalet deltagare som tas med från universiteten är kvotbaserat. I fjol deltog 200 studerande i utbildningen på fem studieveckor, av dem var åtta bibliotekarier eller informatiker. Inom biblioteken finns det ett växande och påfallande behov av en sådan utbildning.

(Översättning: Kari Vähäpassi)

Summary

The art library in an educational institution (university library, faculty library or library in a polytechnic), serves studies, teaching, research, and artistic work in its own mother organisation.

The library has to be able to react to all changes that are taking place in the mother organisation, whether they are organisational, increasing number of students or a new line of teaching, or financial. This paper treats primarily those changes that the increasing number of electronic material (periodicals, books, databases), licence agreements, and e-learning/teaching are making in the libraries, and how co-operation between libraries and within their own mother organisations will be even more important in the future.

Opponentindlæg

Tina Korning Andersen, Danmarks Designskole, København

Spørgsmål til Eila Rämö:

Ser du fremtidens kunstbibliotek som et virtuelt bibliotek der ikke længere er fysisk eksisterende, i kraft af elektronisk publicering og bedre billedopløsning og ønsket om tilgængelighed 24 timer i døgnet?

Den videnskabelige kommunikation kommer til at tage andre veje end det vi kender idag citationsdatabaser og forskningstidsskrifter vil ikke længere være der man finder oplysninger om forskning, har du et bud på hvordan vi som informationspecialister følger med i denne udvikling af publiceringsmønstret?

Når brugerne idag er vant til at supermarkedet holder søndagsåbent, folkebiblioteket er søndags og aftenåbent vil de vel kræve mere også af uddannelsesbibliotekerne? Tror du at elektroniske tjenester (24/7) bliver en måde vi skal servicere fremtidens brugere på, brugere der i forvejen ikke har tilknytning til institutionen da de distance-undervises?

Ser du det at de studerende og forskerne bliver mere og mere selvhjulpne som en trussel mod informationsformidlerne? Hvor mener du vi skal adskille os fra kommercielt baserede netjenester der leverer svar til f.eks opgaver 24-7.?

Ser du en modsætning i dine fremtidsscenarier mellem ønsket om vidensdeling og de unges tendens til at ville 'lukke' for adgang til deres specialer? Eksempel: På Københavns Universitet ser man en stigende tendens til at phd.'ere lukker deres afhandlinger (de anbefales det ligefrem af deres lærere).

Hvilke typer af studerende mener du det er, der opstår af disse hurtige uddannelser? Vil de ikke bare kræve svar og være mindre interesserede i at lære om informationssøgningsværktøjer, for de er så fokuseret på slutproduktet den endelige opgave/eksamen) i deres korte studietid?

Informationsspecialister, bibliotekarer på uddannelsesinstitutionerne får vel blande sig direkte, sidde i skoleråd, forskningsnævn og præge tingene på institutionerne - mener du at vi som bibliotekarer har været for lidt proaktive og altid sagt "bogen overlever?"...

Uddannelse af bibliotekarer, burde vel ligge i bibliotekaruddannelsen ? Har du et bud på hvordan man undgår at gå indover det pædagogiske personales kompetencer? Hvilke forbehold kan man tage for at der ikke opstår gnidninger?

"...centralt i biblioteksarbejdet blir också färdigheten att kunna ge information...", siger du. I Danmark er man uddannet til BDI 'er (bibliotekar, dokumentarist og informationsformidler). Det er vel det vi er uddannet til: at formidle informationen ikke at levere den?

Er udfordringen for os selv som informationsspecialister ikke "...at gribe i egen barm", altså selv gøre noget først?

Vi her i ARLIS sidder med egne undervisningsprogrammer, egne litteraturlister, egne accesionspolitikker, indkøbsordninger, thesauri, EGEN viden. Tror du at vi ville være villige til at dele informationerne med hinanden på det sættet? F.eks. at udvikle en databaser hvor vi lagde undervisningsprogrammer, litteraturlister, bogvalgspolitik, servicepolitik, etc op for det enkelte bibliotek og dermed virkelig vidensudvekslede, for mig at se er det vidensdeling du taler om og er vi som informationsspecialister i Arlis f.,eks ikke selv meget dårlige til at gøre det, vi gerne lære andre om det?

For mig er at se udfordringen at få os selv til at yde vidende så vi optimalt kan tilfredsstille brugerens behov..

Referat

Lise Marie Kofod, Kunstakademiets Konservatorskole, København

Eila Rämö fortalte om undervisning på kunstbiblioteker, især i Finland. Formålet er for de fleste kunstbiblioteker på undervisningsinstitutioner at støtte undervisning, forskning og kunstnerisk virksomhed.

Der er i dag en stor og ny udfordring for bibliotekarer på kunstbiblioteker: dels at trykt og elektronisk information i dag skal integreres og dels at undervise på brugerne på biblioteket . I Finland skal alle universitetsstuderende lære at anvende databaser mm i begyndelsen af studiet. Det skal simpelthen være obligatorisk Det er vigtigt at ikke kun lægge vægt på

informationssøgning, men også på informationsforvaltning og informations-læskunnighet. Færdigheder som skal udvikles og eksamineres.

Det er blevet mere almindeligt at udarbejde undervisningspakket om informationssøgning, inlæringsprogram, materiale til netundervisning , særlig rettet mod bibliotekets kundekreds.

Alle nordiske lande var repræsenteret i workshop B. Under diskussionen var der bred enighed om at der fortsat er behov for mere undervisning og brugeroplæring. Studenterne skal lære at evaluere kilderne, og det vil være optimalt om den slags undervisningsprogrammer kunne indgå i studieplanen, med obligatoriske opgaver, hvor man får point og kan følge en ledetråd. I Danmark efteruddannes Designskolens lærere, hvilket er en stor succés. Det kan være svært at ikke bare undervise lærerne, men sandelig også at få fat i dem.

Endvidere drøftedes mulighederne for et fælles nordisk samarbejde om elektroniske ressourcer. Danske kunstbiblioteker er allerede i gang med at teste, men det skal undersøges om de øvrige nordiske lande kan knytte sig til.

Det vil i fremtiden være tvingende nødvendigt med øget samarbejde, såvel i egen moderinstitution, men også med øvrige biblioteker og interessentgrupper. Der kan samarbejdes om eksempelvis netkurser i informationssøgning inden for olika konstområden, virtuella biblioteker, og om gemensam nordisk licens för adgang til elektronisk information

Som informationsspecialister må vi blive bedre til vidensdeling. Vi kunne, evt. via et ARLIS intranet/website, lægge ud undervisningsprogrammer som andre biblioteker kan have glæde af. Det gælder også regler for servicepolitik, indkøbspolitik, litteratur/emnelisteer, osv. Der fremkom mange gode ideer. Bl.a. en projektdatabase hvor de enkelte biblioteker kan lægge deres projekter ud, f.eks. Tidsskriftundersøgelse.

Information Literacy Competency Standards for Higher Education
www.ala.org/acrl/ilcomstam.html

Workshop 2: Kunstbiblioteket på museet (Gruppe C)

Innleder: Magdalena Gram

Opponent: Kirsten Vittrup

Ordstyrer: Kerstin Assarsson-Rizzi

Referent: Gry Kjær-Larsen

Museibiblioteket och moderorganisationen

Magdalena Gram, Nordiska Museet, Stockholm

Den oundvikliga symbiosen

Museibibliotekets förhållande till moderorganisationen liknar ett mor-barn-förhållande, där den ursprungliga symbiosen aldrig kan upplösas. Genom moderorganisationen får biblioteket sin näring men därigenom skapas också band, som ibland liknar ett ambivalent beroende och en oförmåga att sparka loss. Ingen kan klippa navelsträngen och även om sådana försök faktiskt görs, så återgår allt så småningom till den ursprungliga ordningen.

Modern uppfattar ofta museibiblioteket som en gökunge i boet. Museets anslag skall räcka till så mycket och den i hennes ögon bortskämda och litet gnälliga ungen tär mer och mer på de

knappa resurserna utan att själv kunna bidra med mera än vad som skulle kunna kallas nålpenngar.

Den situation jag beskriver är i Sverige särskilt aktuell för stora, centrala museibibliotek. Orsakerna kan sökas i historiska omständigheter, recession i det omgivande samhället men också i organisatoriska problem inom museiorganisationen och inom biblioteksväsendet. Museibibliotekets framgång är också i hög grad beroende av bibliotekariernas egen insikt, överblick och handlingskraft. Ett museibibliotek utan en drivande chef eller tillräcklig, professionell bemanning förvandlas lätt till en läckande skuta som driver vind för våg. Avgörande är också museiledningens intresse för biblioteket; bibliotekets personal må vara aldrig så kreativ, är ledningen inte med på vagnen, så kan någon utveckling knappast ske.

Kultursektorn präglas ofta av större ambitioner än vad anslagen tillåter att förverkliga. Vi bibliotekarier är dock inte betjänta av att betrakta oss som offer för olyckliga omständigheter. Det gäller att försöka rätta mun efter matsäcken och inse att den önskade utvecklingen numera ofta kräver andra slags lösningar än de vi vant att förlita oss till.

Ett historiskt exempel

Kongl. museum i Stockholm grundades 1792 och var beläget i slottet, där också Kongl. biblioteket var inrymt. Gränserna mellan museum och bibliotek var flytande, och det var först i samband med att Nationalmuseum 1866 flyttade in i en egen byggnad som förhållandet mellan de båda institutionerna reglerades.

Enstaka böcker i ett konsthistoriskt referensbestånd överfördes från slottet till Nationalmuseum, där konstavdelningen började förvärva nödvändiga handböcker och inleda bytesförbindelser med andra lärda institutioner. Ett publikt intresse för museibibliotekets samlingar märktes snart. 1919 fick biblioteket egna lokaler och en av amanuenserna fick rollen som bibliotekarie.

Kretsen av brukare vidgades efterhand och decennierna efter kriget kom Nationalmusei bibliotek i praktiken att fungera som nationellt ansvarsbibliotek för konst. Några extra medel för detta fick man emellertid inte, och rollen blev därför efterhand allt svårare att leva upp till. Bibliotekets flyttning 1984 till nya lokaler i kvarteret Ostindiefararen betecknade en ansats till upplösning av symbiosen: Nationalmusei bibliotek bytte namn till Konstbiblioteket och kopplades upp till forskningsbibliotekens informationssystem LIBRIS, bemanningen ökade tack vare lönebidragsanställningar, utlåningen till externa låntagare steg dramatiskt och servicen till moderorganisationen gick ner. Efter en svår dragkamp mellan bibliotekets, respektive museets chef avbröts den inledda utvecklingen. Flera anställda fick avgå, öppettiderna inskränktes och utlåningsreglerna blev strängare.

Jag var själv både åskådare och aktör i denna process och gjorde bedömningen, att det expansiva Konstbiblioteket betecknade en realistisk parantes. Den offentliga biblioteksverksamheten ingick inte i museets uppdrag, och museiledningen hade ansvaret för prioriteringarna. Biblioteket å sin sida måste i första hand värna om sina förbindelser med moderorganisationen och tillgodose dess behov av sitt bibliotek. Målet borde vara att utifrån grundförutsättningen sträva mot allt större koncentration i verksamheten och se till, att slutprodukten höll en hög kvalitet. Denna slutprodukt skulle därmed också få ett högt värde för en specialiserad krets i museets omvärld.

Museets ledning formulerade inte något motsvarande ideologiskt program utan betraktade snarast biblioteket som ett område för nödvändiga besparingar. I samband med den omorganisation som genomfördes 1997 inordnades det tillsammans med ett fyrtiotal anställda vid arkiv, bibliotek, bildarkiv och konstbildning i avdelningen Konstförmedlingen. Den något förlegade företagsidén om en platt organisation var ledstjärna, och liksom andra tidigare enheter förlorade biblioteket sin chef och därmed en person med mandat att driva biblioteksfrågorna.

Min slutsats numera är, att så länge den svenska staten inte tar ett radikalt grepp om landets biblioteksorganisation och ser till att skapa förutsättningar för de stora museibibliotekens överlevnad, så kommer situationen att vara fortsatt svår. Det är inte rimligt att museer som drabbas av återkommande besparingskrav och ökande krav på intäkter till den egna verksamheten frivilligt skall avsätta de medel som krävs för att deras bibliotek skall kunna fungera effektivt även för en extern kundkrets. Samtidigt är det ett nationellt slöseri att inte ta till vara de rika resurser som finns inom sektorn.

Anpassning till omvärlden – ett ABM-perspektiv.

Vad kan då museibiblioteken själva göra för att komma vidare? Vilket slags anpassning och vilka initiativ behövs för att man inte skall hamna i ett dödläge?

Faktarummets idé med en samordning av informationen kring samlingarna av föremål, arkivalier och böcker har under ett par decennier framställts som en tänkbar väg. Konceptet har också en idémässig förlängning till ABM, där ABM står för arkiv, bibliotek och museer och samverkan dem emellan. Samverkan gäller inte bara de tre funktionerna inom en och samma organisation utan framför allt en sektorsövergripande samverkan med informations- och kommunikationsteknologiska förutsättningar och möjlighet till samsökning i olika databaser.

På senare tid har begrepp som ”kulturarv” och ”lärande” varit starkt associerade med ABM-konceptet. Att samla in, bevara och förmedla ”kulturarvet” är en gemensam uppgift för arkiv, bibliotek och museer, oavsett om man därmed syftar på de egna samlingarna eller på ett vidare begrepp, som ingriper såväl det immateriella kulturarvet som de många ”kulturarven” inom ett samhälle. Att ”lärande” blivit aktuellt i ABM-sammanhanget beror på en uttalat politisk önskan att kulturarvsinstitutionerna skall spela en mera aktiv roll i det expanderande utbildningssamhället. Hur har då dessa reagerat på de politiska signalerna? Både i Sverige och i utlandet har en viss sektorsövergripande samverkan kommit igång, framför allt mellan arkiv och bibliotek, men museerna står fortfarande i hög grad utanför processen. I Sverige har faktarumsidén slagit igenom främst vid regionala museer med måttligt stora samlingar, däremot går det praktiskt taget vattentäta skott mellan föremålssamlingar respektive arkiv och bibliotek vid centrala museer.

Konstbiblioteket vid Nationalmuseum har länge fått känna av att museets fördröjda datorisering och brist på långsiktig IT-strategi inverkat negativt på bibliotekets möjlighet att vinna gehör för sitt behov av en fungerande teknisk infrastruktur. Sedan några år är visserligen en stor föremålsdatabas under uppbyggnad, men under tiden har utvecklingen vid bibliotek, arkiv och bildarkiv närmast avstannat och någon ansats till informationsteknologisk samverkan mellan de olika sektorerna existerar knappast.

Vid Nordiska museet finns alltsedan museets grundläggningstid i slutet av förrförra seklet en idé om arkivets och bibliotekets centrala roll inom museet och i den nuvarande

styresmannens inledande skrivning till planeringsförutsättningarna fastslår, att arkiv och bibliotek är hörnstenar i museets roll som ansvarsmuseum. Biblioteket har nyligen installerat ett lokalt system och inlett retrospektiv katalogisering. Vid arkivet märker man en utveckling snarast inom området digital bildförmedling. En föremålsdatabas har byggts upp sedan slutet av sextioalet men både mjukvara och hårdvara behöver förnyas. Sedan ett par decennier finns planer på en ökad integration mellan informationen om föremål, arkiv och bibliotek och idén om ett "kunskapsstorg" är levande. I dag ser jag framför mig en rad processer och nödvändiga åtgärder:

- att väcka förståelsen för att en ABM-utveckling kräver tydliga prioriteringar
- att plädera för en utveckling där inte bara museets registrator utan flera personer tar ansvar för och samverkar kring föremålsregistreringen
- att bygga upp en arkivdatabas som tillgodoser såväl museets speciella informationsbehov som omvärldens
- att utnyttja det arbete som lagts ner på utvecklingen av den så kallade nationella fotodatabasen och inleda en systematisk registrering av arkivets stora bildsamlingar
- att skapa förutsättningar för en finansiering

Kulturpolitik, regionalpolitik och lokalpolitik

Dagens kulturpolitik utgör knappast ett effektivt stöd i det grundläggande utvecklingsarbetet eller i samband med prioriteringar. Från EU-nivå ner till lokal nivå upprepas honnörssord som "tillgänglighet", "mångfald", "öppenhet", "samverkan", "jämlighet" och bland de mera tidsbundna kulturpolitiska målen märker man sådana, som berör etnicitet, genus, handikapp, minoritet och utanförskap. Också jag är mån om den demokratiska principen, men jag tvingas samtidigt konstatera att storskaligheten och den så kallade globaliteten inte alla gånger leder till önskvärda resultat.

Samtidigt som de centrala museerna försöker ta sitt ansvar för uppfyllandet av de kulturpolitiska målen, minskar anslaget till deras verksamhet och därmed även deras beredskap att gå in i resurskrävande samarbetsprojekt. På regional och lokal nivå kan man uppfatta en stark lyhördhet för politiker, som utan djupare kunskap om ABM-samarbetets innebörd och krav uppmuntrar till projekt som alltför ofta präglas av kortsiktighet. I stället för en förnuftig samverkan kring gemensamma nationella och internationella mål, styrs processen många gånger av konkurrens om tillgängliga medel. ABM förvandlas därmed lätt till ett simsalabim, som i gynnsamma fall resulterar i uppbyggnaden av faktarum, men som inte sällan leder till projekt där själva erfarenheten av samarbetet efteråt beskrivs som viktigare än själva slutprodukten. Sådana uppblussande fyrverkerier kan ha sitt värde i ett initialskede, men utan en långsiktig och realistisk vision kommer man inte vidare.

Renaissance for the Regions är titeln på en omfattande rapport från den engelska ABM-organisationen Resource, som satsar stora belopp på en upprustning och ny organisation av landets regionala museer. Satsningen på regionen märks även på andra håll och jag tror, att vi måste vara beredda på en ökad polarisering mellan centralt, lokalt och regionalt. Ifrågasättandet av de centrala kulturarvsinstitutionerna har knappast någonsin varit så starkt som idag och museibibliotekarien kan inte negligera denna tendens.

Vad kan vi göra?

De samlingar som idag inte finns digitalt registrerade blir inte synliga för omvärlden, och det är därför angeläget att försöka komma till rätta med den retrospektiva katalogiseringen.

Digital registrering och samverkan med de stora informationssystemen, som t.ex. LIBRIS, är en förutsättning för att bibliotekens samlingar skall bli tillgängliga för en större krets – vilket inom parentes sagt inte alla gånger behöver vara målsättningen. Det finns även andra sätt att informera om det egna bibliotekets resurser, bland annat via den egna hemsidan som givetvis bör ge en länk till det egna lokala systemet men också information i klartext om biblioteket och dess olika samlingar. Visualisering genom digitala bilder kan vara ett effektivt hjälpmedel. Den breda allmänhet vi kommunicerar med på webben är inte alla gånger van vid begrepp som ”accession”, ”antikvarisk” och ”bibliografi” och när relevanta omskrivningar saknas, kan illustrationer ge rätt associationer.

I dag måste man också fråga sig: Var finns pengar att hämta? Det finns skäl att delta aktivt i konkurrensen om anslag från olika fonder och stiftelser och att börja tänka mer i projektform. Vad är det vi inte har gjort, som vi vill göra och bör göra och som kan formuleras som ett i tiden avgränsat projekt med klar målsättning? Tiden är som den är, kulturpolitiken är starkt politiserad och när begrepp som ”lärande” eller ”arkivpedagogik” blir heta, är det dags att använda dem och att hålla sig framme vid köttgrytorna. Då gäller det att fråga sig: kan mitt bibliotek delta i den lärandeprocess som politikerna förväntar sig att arkiv, bibliotek och museer skall engagera sig i? Kan jag få andra avdelningar på museet att samverka med biblioteket kring lösandet av en gemensam uppgift, till exempel utvecklingen en interaktiv hemsida med presentation av museet och dess samlingar, inklusive arkiv och bibliotek?

I Sverige har Riksbankens jubileumsfond inrättat ett så kallat infrastrukturrellt stöd med forskningsförberedande målsättning, och flera bibliotek har sökt och fått medel från detta håll. Pengarna kan dock inte användas till den löpande verksamheten och det gäller därför att inte starta projekt, som kräver en överdimensionerad fortsättning baserad på ordinarie anslag. För den som kan bidra med egna resurser om 50 à 75 % finns resterande medel att hämta via ett antal utvecklingsprojekt inom EU:s olika program. Här krävs dock samverkan med institutioner inom andra EU-länder liksom beredskap att klara av en omfattande procedur med ansökan och rapportering.

”Papperskorgen är bibliotekariens bästa vän”. Detta citat är hämtat från en kollega på Kungl. biblioteket, som är mottagare av de svenska pliktleveranserna och som skall bevara det svenska trycket till framtida generationer. Flera museibibliotek tagit intryck både av moderorganisationens och av nationalbibliotekets plikt att bevara till kommande släkten och att man därför i hög grad avstår från att gallra. Gamla bytesförbindelser har också i många fall resulterat i ett osorterat inflöde. Överfyllda magasin och höjda lokalhyror tvingar nu till översyn, och det finns anledning att göra hårda prioriteringar. Ett utökat samarbete kring de övergripande förvävsfrågorna är också motiverat och kanske är den gamla conspectus-tanken mera aktuell än någonsin.

Eftersom en samordnande museiorganisation saknas i Sverige, står det varje museichef i hög grad fritt att utforma verksamheten enligt sina egna prioriteringar. Kanske är detta något i grunden positivt, men det rimmar illa med ABM-konceptet. Man kan också konstatera, att ingen ABM-sektor är så präglad av föreningar och sammanslutningar som museisektorn, vilket torde vittna om behovet av just samordning. Nätverkstänkandet är i dag mycket utbrett och oavsett vad vi anser om det, kan man konstatera att vi svårligen kan skapa mening och sammanhang i vår storskaliga och globala värld utan att relatera oss till dem som står oss nära. En förening som ARLIS/Norden behövs därför mera än någonsin, och den behöver i sin tur få näring från det stora Art Libraries Society liksom från IFLA:s Section of Art Libraries. Likaså behöver den nordiska kretsen sina nationella kugghjul och lokala sammanslutningar. Svenska

konstbibliotekarier är imponerade av samarbetet mellan norska konstbibliotek och även av den aktivitet som kännetecknar de danska kretsen. Ett nätverk är dock aldrig starkare än sin svagaste länk och till tvivlarna i denna krets skulle jag vilja säga: förlita dig aldrig på att andra skall dra lasset och duka bordet åt dig! Toppstyrda föreningar dör, om inte undervegetationen får näring, växer och utvecklas.

I inledningen till mitt anförande talade jag om att det finns exempel på hur man försökt klippa navelsträngen mellan museum och bibliotek. Historien om National Art Library i London är full av exempel på sådana försök och historien om Konstbiblioteket är från början en historia om slitningar. Efter krisen 1987 har verksamheten aldrig riktigt tagit fart, och för bara något år sedan lär museiledningen ha bjudit ut biblioteket till Kungl. biblioteket. Vad tror ni svaret blev? Och varför? Jag överlåter till er att reflektera över svaret på denna fråga.

Opponentindlæg

Kirsten Vittrup, Statens Museum for Kunst, København

Budget model, økonomisk regulering

Kunne man for et bibliotek der alene finansieres af moderinstitutionen forestille sig en budget model hvor bibliotekets budget beregnes efter 1) moderinstitutionens forskerkapacitet og 2) det faktiske brug (interne og eksterne brugere) af biblioteket?

Målet skulle være en model der sikrer biblioteket en fast andel af moderinstitutionens samlede budget.

Særaftaler for dele af et biblioteks samlinger, der særligt appellerer til bredere eksterne brugergrupper.

Kunne man, for et bibliotek der alene finansieres af moderinstitutionen, forestille sig en opdeling af samlingen, således at visse dele af samlingen, med stor betydning for befolkningens adgang, stilles til rådighed i fx lånesamarbejdet mod en individuel særaftale der indebærer tilskud fra staten eller de nationale biblioteksorganisationer?

Målet skulle være at biblioteket bevarer et samarbejde og en tæt tilknytning til folke- og forskningsbiblioteker uden at have de samme store forpligtigelser som de store offentlige tilgængelige biblioteker, med udlån osv.

Interne brugere versus eksterne brugere

Generelt bør offentligt finansierede biblioteker stille materiale til rådighed, enten for brug på stedet eller til brug for bibliotekernes lånesamarbejde (eksterne brugere). Samtidig er bibliotekets primære brugere moderinstitutionens medarbejdere og biblioteket må koncentrere sig om moderinstitutionens behov (interne brugere).

Er det muligt at uddybe fordele og ulemper ved at satse på 1) interne brugere og 2) eksterne brugere?

Hvad vil fordele og ulemper være ved at fastholde en tæt tilknytning til moderinstitutionen eller ved at indlede et tættere samarbejde med de store offentligt tilgængelige biblioteker?

Som det er nu har biblioteket ingen mulighed for at leve op til de krav der stilles til de store offentlige biblioteker. Samtidig er der i moderinstitutionens bibliotek en ekspertise som måske ikke fuldt kan udnyttes af moderinstitutionens medarbejdere, uden at den ekspertise af moderinstitutionen værdsættes så den kan stilles til rådighed for eksterne brugere.

Ny-forklaring af vores roller

Digitalisering af katalogerne betyder tilgængelighed, eller rettere viden om hvad der kunne være tilgængeligt. Samarbejde om fx fagportaler betyder yderligere at viden gøres tilgængelig, eller rettere stiller i udsigt at der er viden at hente.

I takt med at viden om materiale gøres tilgængelig øges efterspørgslen efter materiale (der er lang vej før alt materiale er digitaliseret i fuldtekst). Denne efterspørgsel betyder øget ekspedition af brugere.

Hvordan kan vi være med til at forklare at øget digitalisering af bibliotekskataloger er et must, men samtidig tydeliggøre at det medfører øgede krav til mandskab til ekspedition af lånere? Kunne bibliotekerne være med til at etablere mange debatter om mindre enheder? Fx:

Fremtidige muligheder

Kunne man forestille sig at biblioteket i forhold til dele af moderinstitutionens faste samlinger eller særudstillinger fik ansvar for fx et dokumentationsrum hvor arkivmateriale og biblioteksmateriale uddybede særudstillingens tema / den faste samlings tema?

Dokumentationsrummets opbygning og indhold kunne også etableres i et samarbejde mellem undervisnings- og formidlingsafdelingen og biblioteket. Målet skulle være at biblioteket (projektorienteret) blev en mere integreret del af museet

Referat

Gry Kjær-Larsen, Museologisk bibliotek, Sorø

Til stede : Kerstin Assarsson-Rizzi (ordstyrer), Maria Bartolini, Lis Castberg, Eva Eide, Magdalena Gram (oplægsholder), Irmeli Isomäki, Gry Kjær-Larsen (referent), Eila Kupias, Kaarina Liljanto, Anja Lollesgaard, Gitte Lunde Johansen, Kirsten Vittrup (opponent), Kari Vähäpassi.

Diskussionen:

Kirsten V.: Hos os genbruges data fra biblioteksdatabase i kunstdatabase. Herved opdager museet, at biblioteket er bedre til at registrere end museet.

Lis: Bibliotekarer har en kompetence inden for registrering, som museet ikke ved eller ikke anerkender, at vi har.

Anja: Museumsgenstandene bestemmer vores registrering af litteraturen. Dette adskiller museumsbiblioteket fra andre biblioteker. I vores registrering tager vi ikke udgangspunkt i teorien, men i det konkrete objekt. Dette er vores specialitet, som vi kan profilere os på.

Kirsten V.: Museet har kun respekt for antal brugere og antal lån. Vores bibliotek har netop fået frataget et årsværk. Man forlanger kvantitative redegørelser, aldrig kvalitative. Måske burde biblioteket have en vis procentdel af museets penge.

Anja: I Danmark befinder kulturinstitutionerne sig i en voldsom økonomisk krise, der udelukkende er politisk/ideologisk bestemt, ikke økonomisk.

Irmeli: Vi har forsøgt at få en økonomisk model gennemført i lighed med den, som Kirsten foreslår, men museet ville ikke. Men der burde være en fast relation mellem museets og bibliotekets økonomi. I Finland findes der kun få museumsbiblioteker, og der er næsten ingen bibliotekarer ansat. Kun kunsthistorikere anerkendes professionelt. Vores bibliotek er bare en del af arkivet. Et museum bør have tiltro til sin bibliotekar. På et bibliotek kan man ikke bare improvisere. Planlægning er nødvendig, og et bibliotek har brug for en leder.

Kerstin : Der er forskel på finske og svenske biblioteksforhold, men vi genkender vel alle nogle af de finske problemer.

Kirsten V.: En idé kunne måske være at lade biblioteket få ansvar for et dokumentationsrum, hvor bibliotekets materiale kunne uddybe en museumsudstillings tema.

Konklusion (Kerstin): Det er ikke uden videre nemt at være en kulturinstitution i en anden kulturinstitution. Vanskeligst for bibliotekerne i Finland, hvor det kniber med anerkendelsen fra museet. Informationsteknologien vil betyde en tilnærmelse mellem bibliotek og museum, men ABM-samarbejdet er endnu for løst funderet, ikke mindst økonomisk.

English summary: Being a cultural institution within another cultural institution is no easy task. Especially in Finland the museum libraries have difficulties being recognized by their museums. The information technology will lead to an approach between museum and library, but the ABM-collaboration needs more finances and regulations.

Workshop 2: Kunstbiblioteket på museet (Gruppe D)

Innleder: Bisse Evers

Opponent: Mirjan Gelfer-Jørgensen

Ordstyrer: Anne Lise Rabben

Referent: Antoinette Ramsay Herthelius

Konstbiblioteket och museet

Bisse Evers, Röhsska museet

Konstbiblioteket har från begynnelsen intagit en självklar plats i många av våra nordiska museer.

Röhsska museet i Göteborg är ett utmärkt exempel på detta

Röhsska Konstslojdmuseet - som det hette då - öppnades i samma anda som Victoria & Albert Museum i London och många andra Europeiska konstindustrimuseer och ju som uppföljning av världsutställningen i London 1851.

På Röhsska museet inplanerades från början ett bibliotek med 14 läseplatser och utrymme för personal. Biblioteket öppnade samtidigt som museet i september 1916 och var länge ett offentligt bibliotek med lånepersonal.

Till yttermera visso såg man till att biblioteket låg så placerat i museet att det också kunde nås på icke öppettider - dvs på kvällarna t ex.

Under årens lopp har sedan biblioteket flyttats, magasineras och flyttats igen för att nu åter finnas i tillgängliga lokaler och under arbete för att göras mer åtkomligt för forskare, studenter och specialintresserad allmänhet.

För den museitjänsteman som i stort sett dagligen använder sig av biblioteket känns naturligtvis bibliotekets roll och plats i museet alldeles självklar. För att presentera museets föremålssamlingar på ett kvalificerat sätt måste naturligtvis kunskaperna hela tiden förnyas och fördjupas. Detta låter sig inte göra utan ett bibliotek.

Likväl kräver den verklighet som kulturinstitutionerna idag befinner sig i att vi ständigt deltar i en konstruktiv debatt och motiverar vår existens och betonar våra möjligheter.

Följande frågor bör man diskutera och kritiskt granska - öppet och fördomsfritt. Inga gamla eventuellt stelnade positioner bör hindra ett öppet samtal om allt från vem som ska bedriva forskning som till vem som ska stå för finansieringen.

1. Konstbibliotekets plats i museet - såväl bildligt som bokstavligt - har växlat över tid. Vi bör resonera om hur vi bäst ska hävda vår plats i organisationen och formulera den bästa argumenteringen.
2. Konstbibliotekets roll har förändrats under 1900-talet och vi bör fundera över vart vi själva vill driva utvecklingen.
3. Bibliotekspersonalens utbildning.
4. Hur förhåller vi oss till informationsteknologin - kan vi eller vill vidareutveckla den i våra bibliotek.
5. Museibibliotekens hittillsvarande samarbetspartners har naturligt varit andra museer och universiteten och högskolorna. Skulle vi vara intresserade av / ha nytta av andra samarbetspartners i samhället.
6. Knytningen mellan forskningen och museerna - är den tillräckligt stark idag? I Sverige är den det inte! Från Arlis-perspektiv : vilket nordiskt land har de bästa förutsättningarna? Kan vi ta hjälp av varandra?
7. Förhållandet mellan museets och konstbibliotekets tjänstemän bör vara starkt och ömsesidigt givande. Om det behövs vad gör man bäst för att stärka banden?
8. Samarbetet mellan arkiv, bibliotek och museer är - av olika skäl - naturligtvis mycket viktigt.
Inte bara för att kunna spara utan framför allt för att kunna öka det sammanlagda värdet av vad vi har att erbjuda våra forskare och andra kan vi ta en aktiv roll i utformandet av dessa samarbetsformer. Detta gäller naturligtvis inom varje land men också på nordisk basis.
De nordiska ländernas möjligheter att också bistå andra länder exempelvis de baltiska staternas strävan efter förnyad gemenskap med Norden bör tas på stort allvar av Arlis Norden.

Referat

Museibiblioteken – biblioteksvärldens silkesapor

Antoinette Ramsay Herthelius, Bernadotte biblioteket, Stockholm

Inte överraskande kom diskussionen att röra sig kring specialbibliotekens expertkompetens, små eller stora biblioteksenheter, krympande ekonomi och museibibliotekets roll inom moderorganisationen.

Bisse Evers, Röhsska konstslöjdmuseets bibliotek i Göteborg, inledde med en tillbakablick på Röhsska museets historia. Röhsska konstslöjdmuseet startade 1916 som ett privat initiativ. Under museets uppbyggnadsskede var museiledningen så insiktsfull att den planerade för ett centralt placerat, offentligt, bibliotek. Inte alla museibibliotek har haft en så gynnsam start, motsatsen är museibiblioteket som växer fram ur museipersonalens slumpvis hopkomna handbokssamling. Dessa skilda grundförutsättningar har stor betydelse för bibliotekets roll och status inom moderorganisationen.

Bisse medgav att trots den goda starten har Röhsskas bibliotek haft sina uppgångar och nedgångar – men nu är man offensiv och söker nya samarbetspartners vid universiteten. Hon poängterade specialbibliotekens djupkompetens, en kompetens som universitetsbiblioteken saknar. En fara för den seriösa forskningen är om vi blir alltför ”extroverta”, en synbart god egenskap som kan leda till ytlighet, en forskningens motsats. Hon fastslog att de senaste årens biblioteks datorisering verkar gynnsamt för forskningen, men komplicerad informationssökning förstärker också behovet av professionell bibliotekspersonal. En annan het fråga som hon berörde i sin inledning var institutionernas förhållande till näringslivet och sponsrade utställningar, och hon ansåg att ett samarbete mellan näringsliv och kulturliv inte bör skada vår integritet.

Mirjam Gelfer-Jørgensen, Kunstindustrimuseets bibliotek i Köpenhamn, berättade att situationen i Danmark just nu är förvirrande. Man har tidigare haft ett ekonomiskt lyft i form av ökade statsbidrag, bidrag som nu har skurits ned och tvingar biblioteken till nedskärningar. För två år sedan påbörjades de statliga specialbibliotekens retrokatalogisering on-line, behovet hade funnits länge och katalogerna på nätet är väl utnyttjade. Detta har fått effekten att det blivit fler fjärrlån och därmed ökad arbetsbörda och utgifter för biblioteken som samtidigt tvingats minska sin personal. Tendensen är att större enheter prioriteras av dagens politiker, de små enheternas specialkompetens negligeras och kan riskeras att urholkas. Även Mirjam underströk att i IT - biblioteket krävs bibliotekariens specialkompetens.

I diskussionen som följde förtydligades museibibliotekens expertroll, en roll som man bör vara medveten om att hålla kvar. Vi skall djupbevaka våra specialområden – vi skall inte försöka vara några alternativa folkbibliotek – museibiblioteket skall ge service åt forskare och den egna institutionens tjänstemän!

Angående krympande ekonomi, framhöll någon, är det inte bara sponsorer som kan vara lösningen, vi bör också själva vara lite mer aktiva och framfusiga. Bibliotekarierna och museitjänstemännen är av tradition stillsamma och blygsamma, kanske bör vi gå ut tydligare i massmedia och torgföra vår egen och institutionernas förträfflighet. Det börjar höras röster nu, som framhåller kulturinstitutionernas attraktionskraft och betydelse för ett progressivt samhälle. Den trenden bör vi haka på!

Turid Aakhus, Museet for samtidskunst, Oslo, berättade att norska stortinget beslutat om att sex museer skall slås samman till ett. Museerna, med museibibliotek, har skilda huvudmän; statliga, kommunala och privata och detta kommer att ge enorma organisationsproblem. Riskerna är att administrationen kommer att sluka en alltför stor del av anslagen.

Ett annat spørsmål, som i en eller annan form var aktuellt för de flesta i gruppen, var bibliotekets roll i förhållande till museet. I såväl museum som på bibliotek bör man vara medveten om att man är en enhet som strävar mot samma mål, dvs. att förmedla museets kunskap. På många håll har det uppstått en olycklig ”vi och dom” - stämning som man bör arbeta bort. Orsaken kan naturligtvis vara konkurrensen om de krympande anslagen. Moderorganisationen kan uppleva att biblioteket utvecklats till en omättlig gökunge. Det som en gång var en beskedlig samling handböcker är nu en boksamling på många tusen volymer som ständigt kräver mer plats. Dessa relationsproblem bör man som tjänsteman aktivt motarbeta. Man får försöka finna gemensamma platser att mötas, till exempel träffas på informativa möten där den egna personalen informellt redogör för något aktuellt projekt, involvera museikuratorerna i bokurvalet, fordra att få delta i museets planeringsmöten eller inbjudas till en kopp fredagskaffe i biblioteket.

Bisse avslutade med att konstatera att smågruppsdiskussioner av detta slag var högst givande och att vi hade mycket gemensamt, även om vi alla var experter inom olika mycket smala sektorer av bibliotekssektorn. Hon jämförde med hur man på Skansen i Stockholm var världsbäst på att få fram världens minsta silkesapor!

Workshop 3: Kunstbiblioteket i universalbiblioteket (Gruppe E)

Innledere: Ulla Lund Petersen, Vibeke Hau Rasmussen og Julie Fryd Johansen

Ordstyrer: Jytte Johansen

Referent: Laila Bach Sørensen

Kunstafdeling i et universalbibliotek

Ulla Lund Petersen og Vibeke Hau Rasmussen, Københavns Kommunes Biblioteker, Kunst- og Musikafdelingen

1. Kunstafdeling i Universalbibliotek/Folkebibliotek.
At bevare Kunstafdelingen som et særligt tilbud i et Universalbibliotek er en daglig kamp og udfordring udadtil såvel som indadtil. Samtidig er det også en stor styrke at være en del af et stort bibliotekssystem og have mange dygtige og inspirerende kolleger. Kunstafdelingen er beliggende i bygningens 4. etage sammen med Musikafdelingen, allerlængst væk fra bibliotekets indgang. Denne beliggenhed for en af bibliotekets populæreste afdelinger er helt i overensstemmelse med principperne for moderne butiksinretning. De fleste skal låne musik og det har afsmittende virkning på brugen af Kunstafdelingens materialer. Kunsten er dog også et tilbud i sig selv og afspejler tidens store interesse for kunst og billeder.
2. Kunstafdelingens historie i Københavns Hovedbibliotek:
Indtil 1993 var Kunstafdelingen en selvstændig afdeling. Fra 1993 blev den sammenlagt med musikafdelingen til Kunst- og Musikafdelingen. Fra 2002 indføres en ny struktur på Hovedbiblioteket, hvor der sker et strukturelt samarbejde med Dansk- og Udenlandsk Skønlitteratur og Børne- og Ungdomsafdelingen og PR- afdelingen. Det nye områdes navn er "Oplevelsesafdelingen"!
Hvad dette vil indebære af forandringer i fremtiden er uklart.
Vi ønsker også fremover at fastholde vores identitet som "Kunstafdeling", m.h.t. fordeling af materialekonto (2002: 430.000 + moms) og personale (2 kunstbibliotekarer).
Københavns Hovedbibliotek er i den nye Centralbiblioteks Struktur - Centralbibliotek i gruppe I. Vores særlige indsatsområde er udenlandsk overbygningslitteratur.
3. Vores første hovedarbejdsområde er lånervejledning ved referencebordet 3 timer daglig.
Som kunstbibliotekarer deltager vi på linje med musikbibliotekarerne i lånervejledning inden for alle områder i Kunst- og Musikafdelingen. Ved referencebordet er der stor travlhed, da afdelingen som tidligere nævnt er bibliotekets mest populære. Hver time går 500 besøgende i dagens 9 åbningstimer (i alt 4.500 pr. dag) ind på Københavns Hovedbibliotek! Kunst- og Musikafdelingens samlede årlige udlån er knap 600.000 ex. Det giver virkelig mange materialer at håndtere.
4. Vores andet hovedarbejdsområde er materialeindkøb: Indkøbsområder: kunst, arkitektur, foto, design, teater, balet og film. Alle danske titler købes. Det er

nødvendigt at supplere med udenlandsk litteratur. Vores indkøbskonto på ca. 430.000 + moms disponeres på følgende måde: periodika og subscriptions ca. 75.000 kr., indbinding ca. 30.000 kr. video etc. Ca. 15.000 kr. Resten fordeles fifty fifty til dansk og udenlandsk indkøb.

Det danske indkøb styres af Bogfortegnelsen. Aktuelle udstillingskataloger m.m straks som et særligt orienteringstilbud til lånerne. Det danske indkøb betyder som oftest 1 ex af hver titel, men da vi er et populært folkebibliotek købes efterspurgte titler i 2-5 ex.

Det udenlandske bogkøb, hvortil der ikke mere findes bogvalgsvejledning indkøbes fra forlagskataloger, amazon.com, anmeldelser, lånerefterspørgsel m.m. Hvert år beslutter vi særlige indsatsområder inden for afgrænsede emner. Som kunstbibliotekarer i et folkebibliotek har vi suveræn myndighed til at bestemme indkøb og indkøbspolitik under hensyntagen til Bibliotekslovens bestemmelser om alsidighed og kvalitet.

Som noget særligt i folkebiblioteker i modsætning til videnskabelige biblioteker foretager vi også en løbende trimning af bogbestanden og kasserer slidte eksemplarer og forældede titler.

Der er faste retningslinier for forholdet mellem tilvækst og afgang af materialer.

Kunst- og Musikafdelingen har en samlet titelbestand på godt 100.000 titler. Kunsten har heraf ca. 25.000 titler.

Kunst- og Musikafdelingens samlede årlige budget er på ca. 1.300.000 kr. + moms. Hovedbibliotekets samlede årlige materialebudget er på ca. 7.000.000 kr.

5. Udstillingsvirksomhed: De 2 kunstbibliotekarer arrangerer 4 –6 kunststillinger om året heraf nogle i samarbejde med PR- afdelingen. Disse udstillinger er medvirkende til at skabe opmærksomhed omkring kunsten og Kunstafdelingen. Vi har fast plads i Bibliotekets PR-udvalg.
6. Vi underviser lånerne og kolleger i f.eks. kunst og billedsøgning på Internettet.
7. Nye netjenester. Spørg Biblioteket og Bibliotek.dk er blevet en bragende succes'er. Københavns Hovedbiblioteks fjernlån er på et år steget 800%. Hertil kommer tusinder af besøgende på vores hjemmeside 24 timer i døgnet. Her foretager lånerne mange reserveringer på bibliotekets materialer, så de daglige reserveringslister er alenlange. Dette giver stigende arbejde med fremfinding af ønskede materialer. Grønne Bude bringer (mod betaling) gerne de ønskede biblioteksmaterialer til døren. Disse nye tjenester tager megen tid fra de øvrige arbejdsopgaver. Det er svært altid at prioritere sig ud af de mange arbejdsopgaver.
8. Netværk: Betydningen af et godt fagligt netværk kan ikke overvurderes. Det finder vi f.eks. i ARLIS/Norden og Bibliotekarforbundets Kunstfaggruppe.
9. Fremtid: Inden for de næste 10 år håber vi at Københavns Hovedbibliotek befinder sig i et nyt hus.
Fremtidig funktioner: Netjenester, nye medier, oplevelses og mødested med forfatterarrangementer og udstillinger, informationscentral, formaliseret undervisning af lånerne, lånerkommunikation via nettet. Vi vil stadig være ”Stedet” hvor du kan finde ”bogen”.

10. Den stigende arbejdsmængde og de nye arbejds- og kompetenceområder kan af og til give stress, men vi kan "kunsten" som også privat er vores store interesse.

Moderinstitution og Kunstafdeling/-bibliotek /Universalbibliotek og kunstafdeling/-bibliotek

Julie Fryd Johansen, Kort og Billedafdelingen, Det kongelige Bibliotek

Hvad er kunstbiblioteket i universalbiblioteket for en størrelse:

Er det en samling bøger man har for de informationer der findes heri?

Er det artist books, og dermed kunstgenstande, for ikke at tale om egentlige billedsamlinger i biblioteket (og ofte også kort)?

Med andre ord, hvad er karakteristisk for disse samlinger, og hvad betyder det for samarbejdet med den øvrige del af biblioteket?

I mange tilfælde er der jo ikke tale om "ordinære bøger", men kunsværker.

Det giver et gennemgående problem: "*min chef forstår mig ikke*"

Bibliotekets standarder for katalogisering, for opbevaring og for fremfinding er ikke velegnede for kunstafdelingens samlinger. Næsten ligegyldig hvilken standard der etableres, så er kunstafdelingens behov anderledes og ofte dyrere og mere personalekrævende.

Det afføder et overordnet spørgsmål, som afdelingen må svare på hele tiden – blot for at opretholde sin position: Hvor meget plads skal kunsten have i forhold til f. eks. teologien, juraen eller nationaløkonomien?

Det er en diskussion som svarer til den, der generelt foregår generelt i samfundet. I Danmark ser det ud som om de humanistiske fag har haft vanskeligt ved at legitimere sig i den offentlige debat, og de står nu meget svagt især efter det ideologiske regeringsskifte vi netop har oplevet.

Det er på det seneste netop gået hårdt ud over kulturområdet, generelt og konkret på biblioteket.

Hvordan kan kunstafdelingerne imødegå denne konstante "trussel" uden at kollegerne ser en som en irriterende terrier der knurrer konstant?

Er det nok at være synlig?

Skal afdelingen hoppe med på oplevelses-strategien?

Set fra et overordnet ledelsessynspunkt kan kunstafdelingerne – i modsætning til mange af de øvrige afdelinger - bidrage til en synliggørelse af bibliotekets aktiviteter, med udstillinger og spektakulære foredrag o.l.

Mange institutioner har netop forøget udstillingsaktiviteterne på institutionerne, bibliotekerne er blevet til aktive kulturcentre.

Er det en rigtig strategi, hvis der ikke tilføres ressourcer til disse aktiviteter?

Er strategien "vi skal vise dem, hvad vi kan, så får vi nok midlerne efterhånden" værd at satse på?

Hvor bør afdelingen sætte grænsen? Kan man være synlig på anden måde end gennem den populære oplevelse?

Hvad kan man ellers gøre?

Skal man holde sig til sine kerneydelser, indsamling, bevaring, forskning og formidling?

Jeg tror man skal helt op på det plan der hedder: arbejd på at få nationen / og chefen til at forstå behovet for humanistisk grundforskning, i dette tilfælde kunsthistorisk forskning.
Det må så omsættes i en række mål som er konkrete i forhold til de daglige opgaver.

Kunsten er selvfølgelig at huske det overordnede, når man pløjer sig igennem de konkrete delmål for at opfylde resultatkontrakten. Det er formentlig i denne proces man kan komme ud af kurs.

Referat

Laila Bach Sørensen, Århus Kommunes Bibliotek

- Universalbiblioteker med kunstfaglige afdelinger findes inden for såvel folkebiblioteker som forsknings- og nationalbiblioteker. Kunstafdelingen kan have udelukkende traditionelt bogligt materiale, men den kan desuden have særstillinger af kunstnerbøger og original kunst – og tillige udstillingsvirksomhed. Moderinstitutionens hovedvirksomhed er biblioteksdrift, og det giver kunstafdelingerne særlige problemer, på grund af de ressourcekrævende vilkår, original kunst stiller - til bevaring, registrering og formidling/ udstilling. Kunstafdelingens spektakulære styrke markerer biblioteket i offentlighedens synsfelt. Er disse modsætningsfyldte betingelser netop stimulanter for biblioteket som dynamisk informations- og kulturcentrum, lokalt og nationalt?

Alle de nordiske lande var repræsenteret i denne workshop, heraf hovedvægten af repræsentanter fra folkebibliotekssystemet.

Workshoppens oplæg er en konstatering af kunstafdelingernes særlige problemer både i forhold til prioriteringerne i universalbiblioteket og som en populær og efterspurgt afdeling blandt lånerne.

Vi startede med en ret grundig præsentation af deltagerne for at få belyst workshopens relevans. Efter de 2 workshops oplæg var det tydeligt at både deltagerne fra forsknings- og folkebibliotekerne var særdeles velkendt med kunstafdelingens særlige vilkår.

Et tema var specialistfunktionen kontra generalisten som alle følte var truet - en tendens som allerede var lagt frem i årsmødets indledende foredrag af Deborah Shorley. Hun udtrykte sig direkte "We are losing the subject specialists".

Flere steder indgår kunstafdelingen i den såkaldte "oplevelsesafdeling" overfor afdelinger med "fakta", "logistik" og "information" - en opdeling som føles kunstig - som om kunst ikke rummer viden og erkendelse. Strukturændringerne tilgodeser ikke den eksisterende specialviden.

Kunstafdelingerne arbejder for hele institutionen; alle vil gerne have det spektakulære fra os, oplevelserne, blikfanget, uden at ressourcerne følger med til det grundlæggende arbejde, som er forudsætningen for det "synlige". Mange af deltagerne især fra Danmark oplevede meget aktuelt direkte nedskæringer på materialekonti, opsigelser af personale og nedlæggelser af specialfunktioner som følge af den nye regerings kulturpolitik. Dette sker samtidig med at vores ydelser bliver mere og mere efterspurgt - f.eks. var flere af deltagerne begyndt at undervise i kunstinformation og -formidling på internettet.

Hvordan understøtter vi specialistfunktionen for at bevare kvaliteten og hvordan bevarer vi glæden i arbejdet?

Her blev Arlis-organisationen kraftigt fremhævet som et godt og inspirerende netværk.

Ønsker om en Arlis-spørgetje neste blev også fremført.

Workshoppens hovedspørgsmål kunne deltagerne derfor kun positivt bekræfte, men at disse billedmaterialer netop også sætter vores daglige arbejde under pres.

English summary: Members from all the Nordic countries, many of them from the public-library-system, had experienced the special problems connected to work with a specialist function in an universal library where the tendency now is to transform all services to a generalist level. This happens together with an increasing interest for art information - and in Denmark lower budgets to the states libraries due to the new government. How do we keep the specialist function and the happiness of working? The Arlis Group and meetings are very important to give support and energy. Arlis-internet-askingsystem was suggested.

Tre digitale projekter i dansk kunstbibliotekvæsen

(abstracts av tre presentasjoner holdt på ARLIS/Norden årsmøde og konference 2002)

ARKADE

René Steffensen, Kunstakademiets Arkitektskoles Bibliotek, København

Denmark's Electronic Research Library is a cross-ministerial cooperation, running from 1997-2002. The budget is more than 200 mio. Dkr and the aim is to support and nurture the IT-development of the Danish research libraries. One area of support and activity has been the construction of gateways within a number of specific topics.

15 Danish art libraries have agreed to construct a gateway for art, design and architecture by the name ARKADE, www.arkade.dk.

The main task of the project is to construct a Danish internetguide in the field, - a second task is to establish cooperation among the participants in buying electronic licenses (bibliographic / full-text databases) and thirdly to contribute to the Danish research database with information on research projects in the field.

BDK , Bibliografi over Dansk Kunst (Bibliography of Danish Art)

Elisabeth Kofod-Hansen, Kunstakademiets bibliotek, København

Introducing BDK, Bibliography of Danish Art, compiled since the early 1970s at The Library of the Academy of Fine Arts, research library and the main Danish subject library within the field of art history.

BDK covers Danish and foreign publications, books, periodical articles, and exhibition catalogues dealing with Danish visual arts in a broad sense, architecture, applied arts, and design from the Viking Age till today.

Since December 2001 BDK has been available on the internet. The web-version of BDK contains approximately 30 000 records from literature published 1981 until now and is currently updated. The contents of ten annual bibliographies dealing with literature published 1971 to 1980 and a large number of references to older literature will presently be added to BDK online on the address: www.kunstabib.dk.

The National Image Base

by Julie Fryd Johansen, Det kongelige bibliotek, København

The Royal Library started digitizing images in 1992. The first version of the imagebase was introduced to the public in 1995. Today the database contains app. 50 000 images.

The concept of the image base is founded on three elements:

1. a catalogue entry in MARC-format i.e. a textdatabase
2. a database of digitized images
3. a browser interface and a search system to combine the two databases

The database has been migrated from our former library system to the one we use presently, ALEPH. This has allowed us to improve the interface using thumbnails when showing a multiple-image record.

This very early public imagebase has given us valuable experience in the design, production and use of imagebases, allowing us to progress efficiently in the construction of future imagebases for picture archives.

Protokoll från ARLIS/Nordens styrelsemöte

Tid: onsdag 29.05.2002, kl. 15 – 20.30

Plats: Statens Museum for Kunst, Köpenhamn

Närvarande:

Styrelsemedlemmar

Turid Aakhus (Norge), ordförande

Gunnhildur Björnsdóttir (Island)

Elisabeth Kihlén (Sverige)

Kaarina Liljanto (Danmark)

Kari Vähäpassi (Finland)

Suppleanter

Lisbeth Raahauge Karlsson (Danmark), kassör

Eila Rämö (Finland)

1. Val av mötesledare

Till mötesordförande valdes Turid Aakhus.

1. Val av sekreterare

Till sekreterare valdes Eila Rämö och till justeringsman Turid Aakhus.

3. Godkännande av mötesinkallelse och dagordning

Godkändes mötesinkallelsen och dagordningen med följande tillägg:

Under punkt 12 behandlas både Seminariekokboken och Info-manualen.

Under punkt 14 (Övrigt) behandlas nordiska licenser, seminarium i Tartu och Turids förslag om hur man kan använda anslaget om SEK 1500 per land, som styrelsen har budgeterat för aktiviteter i de enskilda nordiska länderna

4. Godkännande av protokoll från föregående styrelsemöte

Föregående styrelsemötesprotokoll godkändes med följande kommentarer:

Punkt 7: I styrelsemöte 26.1.2002 redogjorde Magdalena Gram för bokprojektet "Bibliotek och Arkitektur". Projektet diskuteras från olika synpunkter och styrelsen röstade om följande två alternativ:

1. Styrelsen avväntar svar på två stödansökningar och får därefter ett nytt budgetförslag från Magdalena. När budgeten är i balans undertecknar ARLIS/Norden (ordföranden) kontraktet.

2. Det ursprungliga kontraktet ändras så att det i stället för "ARLIS/Norden" skrivs "Magdalena Gram"

Förslag 1. fick 3 röster och förslag 2. fick 2 röster.

På denna tidpunkten kontraktet skulle undertecknas, var budgeten inte i balans. Detta medförde att styrelsen inte undertecknade kontraktet och alternativ 2 trädde i kraft.

Punkt 11: Kaarina Liljanto fortsätter som ordinarie styrelsemedlem från Danmark.

5. Rapport från de danska arrangörerna angående Köpenhamn-seminariet

Kaarina Liljanto och Lisbeth Raahauge Karlsson rapporterade om arrangemanget.

Ekonomi är god och man räknar med ett överskott.

Antalet deltagare varierar mellan 60 och 90 beroende på seminariedagen.

Det konstaterades också att programmet är mycket intressant och professionellt.

6. Rapport från ordföranden

Turid Aakhus rapporterade om sitt förarbete angående årsmötet 30.5.

7. Årsmötet, fördelning av arbetsuppgifter

Genomgång av dagordningen till årsmötet. Turid Aakhus framställde ansvarsfördelningen under mötet.

8. Föreningens webbsidor

Styrelsen diskuterade den nya layouten som designats av Aksel Raahauge Karlsson.

Styrelsen ville ta den nya layouten och den nya adressen (www.arlisnorden.org) till bruk så fort som möjligt, men senast 1.10.2002. Styrelsen väntar på webbgruppens kommentarer och besked om webbredaktörerna vill uppdatera de nationella sidorna enligt den nya layouten eller om de önskar att någon annan gör det. Aksel och Lisbeth skall skriva en manual om layouten och uppdateringen.

Mathias Jansson som har varit Sveriges webbredaktör slutar i webbgruppen. Elisabeth letar efter ny webbredaktör för Sveriges sidor.

9. Förslag till att täcka resekostnader i förbindelse med föreningens styrelsemöten

Styrelsen diskuterade Turids förslag.

Styrelsen har möten före och efter årsmötet i maj/juni och ett möte i januari/februari (2 dagar).

Vintermötet har traditionellt varit i Köpenhamn därför att:

-det är enkelt att få möteslokaler

-bokföraren Arne Olsen bor i Köpenhamn, det blir alltså inga extra kostnader för hans deltagande i mötet

-Kunstinstitutet och Konstakademiet har gästrum (max. 3), som styrelsemedlemmarna kan fritt använda (om de är lediga)

Det är önskvärt att arbetsgivaren betalar resan till vintermöten, men om inte, betalar styrelsen resan för ordinarie styrelsemedlemmar.

Då man tar del i styrelsemöten som arrangeras före och efter ett årsmöte, borde arbetsgivaren betala resan. Extra övernattningskostnader kan föreningen betala om arbetsgivaren inte är villig att betala.

Föreningen betalar inte resekostnader för suppleanterna, utom för suppleanten i det land där styrelsemöten hålls.

Styrelsen stödde förslaget.

10. ARLIS/Nordens seminarium och årsmöte varje eller vartannat år

På grund av tidsbrist beslöt styrelsen att Elisabeth Kihlén rapporterar om arbetsgruppens arbete vid årsmötet och inte vid styrelsemötet.

11. Rapport från Island om årsmötet i Island 2003

Gunnhildur informerade om planerna. Årsmötet och seminariet hålls på Akureyri 12-14.6.2003.

Temat skall heta Användarvägledning.

12. Kokboken och Info-manualen

Kokboken

Kari Vähäpassi redogjorde för de ändringar som gjordes till "Seminariekokboken" efter styrelsemötet i januari. Det bestämdes att ännu tillägga information om röstsedlar och sedan publicera kokboken på ARLIS/Nordens webbsida.

Info-manualen

Ändring av Info-manualen, punkt: "Innehåll i enskilda nummer"

Nr. 1 skall innehålla:

- Program för och anmälningssblankett till årsmöte och seminarium
- Årsberättelse om verksamheten i varje nordiskt land
- Referat från januari månads styrelsemöte

13. Publicering av följande nummer av ARLIS/Norden Info

Följande Info, 2002:2/3, redigeras i Norge och huvudredaktören är Eva Eide. Deadline för materialet är 15.8.2002.

Nr 2002:4 redigeras i Finland och 2003:1 i Danmark.

14. Övrigt

Nordiska licenser

Eila informerade om mötet som arrangeras mellan FinELib, BIBSAM, DEF, RBT och Isländska nationalbiblioteket (11.-12.6. i Helsingfors), där FinELibs ledare frågar

om det finns intresse att börja förhandla om nordiska licenser för konstmaterial.

Styrelsen beslutade, att varje styrelsemedlem tar kontakt med ovannämnt organ i sitt eget land före mötet i Helsingfors och framhäver, hur viktiga nordiska licenser skulle vara för konstabliotek och konstläroanstalter i Norden.

Seminarium i Estland

Eila informerade om ett seminarium "Konstablioteket i dag – seminarium för det baltiska samarbetet" som arrangeras i Estland, Tartu 27-28.9.2002 i samarbete mellan finska och estniska konstabliotekarier. Syftet med mötet är att främja såväl det inbördes samarbetet mellan de baltiska länderna som samarbetet mellan Baltikum och Norden. Seminariet finansieras bl.a. av NORDINFO. Eventuellt kan en person från Danmark, Island, Norge och Sverige delta i seminariet. Resan måste då tyvärr betalas själv. Styrelsemedlemmarna informerar om detta i sitt eget land.

SEK 1500 för aktiviteter i de enskilda nordiska länderna

Turids förslag till hur man kan använda pengarna:

1. Til å engasjere en foredragsholder e.l. til et faglig arrangement
2. Blomster/gave til vertskapet som holder et faglig møte
3. Enkel bevertning på medlemsmøter (frukt, mineralvann etc.)
4. Til dekning av portoutgifter ved utsendelse av invitasjoner til medlemsmøter

Styrelsen godkände förslaget och skall informera medlemmarna om detta.

Helsingfors den 26. juni 2002.

Eila Rämö
Sekreterare

Turid Aakhus
Ordförande

Protokoll från ARLIS/Nordens styrelsemöte

Konstitueringsmöte för nya styrelsen

Tid: söndag 2.6.2002, kl. 9.30-12.30

Plats: Statens Museum for Kunst, Köpenhamn

Närvarande:

Styrelsemedlemmar

Gunnhildur Björnsdóttir (Island)

Eva Eide (Norge)

Elisabeth Kihlén (Sverige)

Kaarina Liljanto (Danmark)

Kari Vähäpassi (Finland)

Suppleanter

Lisbeth Raahauge Karlsson (Danmark), kassör

Eila Rämö (Finland)

1. Val av mötesledare

Till mötesordförande valdes Lisbeth Raahauge Karlsson.

2. Val av sekreterare

Till sekreterare valdes Eila Rämö.

3. Val av ordförande för ARLIS/Norden

Efter kort diskussion valdes enhälligt Elisabeth Kihlén från Sverige (Arkitekturbiblioteket, Chalmers Tekniska Högskola) till ordförande.

4. Nordiska licenser

Styrelsen beslöt att skriva ett brev där man betonar vikten av nordiska licenser på konstområdet. Brevet skickas till ett organ i varje nordiskt land (FinELib, BIBSAM, DEF, RTF etc.), som

förhandlar om konsortieavtal. Brevet skickas så att det kommer fram före mötet i Helsingfors (11.-12.6. 2002).

5. Föreningens webbsidor

Efter att webbgruppen accepterat den nya layouten med några korrigeringsförslag, beslöt styrelsen att gå vidare med projektet. De nya hemsidorna skall publiceras senast

1.10. 2002 på ny adress: <http://www.arlisnorden.org>.

För Finlands, Islands och Sveriges del beslöts det, att Aksel Raahauge Karlsson uppdaterar sidorna. Det kollas ännu om Danmarks och Norges webbredaktörer önskar göra uppdateringen själv.

Aksel skriver en manual om layouten och uppdateringen. Manualen skall också innehålla information om ARLIS/Nordens logotyp, fonter och färger.

Elisabeth skriver om webbgruppens mandat.

6. ARLIS/Norden Info

Årsmötet hade en diskussion om hur man kunde utveckla och förbättra innehållet i Info.

Det föreslogs till exempel att en redaktion för ARLIS/Norden Info borde grundas i varje nordiskt land. Styrelsen diskuterade saken och konstaterade att det redan nu i varje land finns en redaktion, som är ansvarig för redigering och publicering av Info.

Lisbeth ansvarar för annonseringen i Info och för ajourföringen av editor's corner.

7. Övrigt

Styrelsen diskuterade en ny broschyr för ARLIS/Norden.

Styrelsen beslöt att börja planera broschyren i form av bokmärke eller visitkort.

Eva planerar innehållet och presenterar sitt förslag vid nästa styrelsemöte.

Elisabeth tar reda på vad grafisk design och tryckning skulle kosta.

Enligt Elisabeths förslag hålls nästa styrelsemöte i Göteborg, 1-2.2.2003.

Helsingfors den 26. juni 2002.

Eila Rämö
Sekreterare

Lisbeth Raahauge Karlsson
Ordförande

United we stand ... divided we fail: the togetherness of art libraries

Deborah Shorley, Sussex University Library, Chairman ARLIS/UK & Ireland 1998-2002

It is widely recognised that art libraries are special and different. But more than ever before art librarians derive strength from looking outwards. This paper describes key examples of co-operation and collaboration among art librarians for the benefit of their users. These initiatives are seen in broader contexts: historical, geographical, political, technological and professional. Most especially the possibilities offered by information communications technology (ICT) make sharing resources easier than ever before.

Relevant examples include Imageline, an embryonic international project, SCRAN, a Scottish project relating to museum artefacts and ADBiB, a small-resource discovery scheme based in the South of England.

We have to ensure that we exploit our collections for the benefit of our users. We need to be generous with our resources. We must be careful to protect relevant expertise and must always remember that art information is for everybody and for ever. Together, as art libraries, we must make this true.

(Abstract of paper delivered at the ARLIS/Norden conference 2002. We intend to publish the paper in full in the next issue of ARLIS/Norden Info).

Webbplatsen 'Forskning.se'

Maud Roberts, Stockholms universitetsbibliotek, Enheten för litteraturförsörjning/humaniora

Forskning.se är en webbplats om svensk forskning och en vägvisare för dig som vill veta något om forskning men inte vet var du ska börja.

Forskning.se vill

- väcka intresse för forskning som källa till kunskap, insikt och utveckling
- bidra till att forskningsresultat ska komma till nytta i arbetsliv och samhälle
- stimulera till debatt och diskussion
- göra det enklare att hitta och förstå information om forskning

Webbplatsen innehåller forskningsnyheter, länkar till flera frågelådor, populärvetenskapliga länkar samt en förteckning över svenska universitets och högskolors kalendarier över föreläsningar och seminarier och även en förteckning över alla svenska högskolors databaser över sina pågående forskningsprojekt och avhandlingar. Möjlighet att prenumerera på nyhetsbrev från forskning.se finns också. Forskning.se kommer att utvecklas succesivt.

